

Nr 158.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anslag till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder; given Stockholms slott den 12 juni 1914.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

dels att till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 252,746 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna erforderliga belopp;

dels ock besluta, att av detta belopp 249,746 kronor skola under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå för nedan angivna ändamål enligt följande fördelning:

såsom understöd för år 1915 åt kuranstalten Sans Souci	kronor	7,000: —
såsom understöd för år 1915 åt Stockholms alkoholisthem Eolshäll	»	8,500: —
såsom understöd för år 1915 åt kuranstalten Solvik å Styrso	»	7,000: —
till fullbordande och inredning av en nybyggnad vid sistnämnda anstalt att utgå under år 1914	»	8,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1914 av verksamheten vid vårdhemmet Berga	»	8,650: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö	»	5,500: —
till bestridande av kostnaderna för uppförande av ett kallbadhus och en båtbrygga vid sistnämnda anstalt	»	1,535: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1914 av verksamheten vid jordbrukskolonien Floda	»	12,000: —
till anordnande av värmeledning vid kolonien att utgå under år 1914	»	2,450: —
såsom understöd för år 1914 åt frälsningsarméns alkoholisthem å Kurön	»	10,000: —

Transport kronor 70,635: —

	Transport kronor	70,635: —
till inköp av inventarier för sistnämnda anstalt och förbättring av dess bostadsförhållanden	»	8,000: —
till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid föreningen Vita bandets alkoholisthem för mindre bemedlade kvinnor	»	4,745: —
till reparationer, inventarier m. m. för sistnämnda anstalt	»	10,666: —
till anordnande av ett alkoholisthem vid Rönneholm att utgå under år 1914	»	10,000: —
såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid anstalten under tiden 1 juli 1914—31 december 1915	»	10,950: —
till byggnadsarbeten och inköp av inventarier för ett alkoholisthem vid Gälegården att utgå under år 1914	»	10,000: —
till anordnande av Flodahemmet i Skåne att utgå under år 1914	»	2,500: —
såsom bidrag till verksamheten vid anstalten under år 1914	»	3,000: —
såsom bidrag till verksamheten vid arbetshemmet Björknäs under år 1914	»	3,000: —
till främjande av svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade svenska nykterhetssällskapet verksamhet under år 1915	»	8,000: —
till understöd för fortsatt utgivande under år 1915 av tidskriften Mimer	»	2,000: —
till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1915	»	3,000: —
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantsförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1915	»	8,000: —
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1915	»	4,000: —
till främjande av Sveriges nationaltempels av Tempelorden studieverksamhet under år 1915	»	3,000: —
till främjande av nykterhetsorden Verdandis studieverksamhet under år 1915	»	2,000: —
till främjande av Sveriges storloges av I. O. G. T. studieverksamhet under år 1915	»	8,000: —
	Transport kronor	171,496: —

	Transport kronor 171,496: —	
till främjande av Nationalgodtemplarordens studie- verksamhet under år 1915	»	2,000: —
till främjande av nykterhetsföreningen Vita bandets studieverksamhet under år 1915	»	2,000: —
till främjande av Sveriges blåbandsförenings studie- verksamhet under år 1915	»	4,000: —
till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsför- bunds verksamhet under år 1915	»	2,000: —
till understöd för utgivande under år 1915 av tid- skriften Tirfing	»	1,500: —
såsom bidrag till uppehållande av internationella by- råns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1915	»	750: —
till främjande av centralförbundets för nykterhets- undervisning verksamhet under år 1915	»	10,000: —
till anordnande under år 1915 av kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämnes- lärarinnor vid folk- och småskoleseminarierna, vid folkhögskolorna och de högre folkskolorna samt vid de under överstyrelsens för rikets all- männa läroverk inseende ställda läroanstalterna ävensom för gymnastiklärarna vid folkskolese- minarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare	»	56,000: —
	<hr/>	
	Summa kronor 249,746: —	

samt att återstående 3,000 kronor skola ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 12 juni 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

Enligt 25 § i nådiga förordningen angående försäljning av brännvin den 9 juni 1905 i dess ursprungliga avfattning skulle de avgifter, som enligt samma förordning inflyta för rättigheterna till detaljhandel med brännvin, ävensom den nettovinst av rörelsen, som däri omförmälda bolag enligt 21 § hade att avstå, fördelas på det sätt, att, beträffande stad, tjugunio hundradelar av bolagets nyssnämnda avgifter och nettovinst tillfölle staden och återstoden insattes i statskontoret, varemot för landsbygd hela beloppet insattes i statskontoret.

Av de andelar, vilka sålunda ingingo till statskontoret, skulle avsättas ett belopp, motsvarande en hundradel av samtliga avgifter och vinstmedel för riket, för att användas till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Genom det av 1913 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition fattade beslut om brännvinsmedlens indragning till statsverket m. m. bortföll nyssnämnda bestämmelse i 25 § av brännvinsförsäljningsförordningen. Därvid förutsattes emellertid, att särskilt anslag till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder skulle från och med år 1915 uppföras å riksstaten.

Härvid må erinras, att enligt Kungl. Maj:ts medgivande inom civildepartementet tillkallade särskilda sakkunniga den 14 januari 1914 avgivit förslag om inrättande av en statsanstalt för alkoholistvård samt i sammanhang därmed tillika yttrat sig om statsanslag åt andra alkoholistanstalter.

De sakkunnigas förslag till normering av statsbidrag till dylika anstalter är emellertid av preliminär beskaffenhet och avsett att vidare utarbetas. Framställningarna om statsbidrag för ändamålet för år 1915 torde därför få behandlas på samma sätt som hittills skett.

Frågan om statens understödande av upplysnings- och undervisningsverksamhet till nykterhetens främjande har i anledning av en utav 1912 års riksdag till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse i ämnet varit föremål för utlåtande av socialstyrelsen, vilken, enligt vad jag av chefen för ecklesiastikdepartementet inhämtat, föreslagit en särskild, mera omfattande utredning genom sakkunniga.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen den 14 maj 1914, punkt 15 under sjätte huvudtiteln, föreslagit, att riksdagen måtte i avvaktan på särskild proposition angående anslag till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder tillsvidare för ändamålet beräkna ett anslag å extra stat för år 1915 av 249,746 kronor.

Sedan nu utredningen i ämnet är avslutad, ber jag få återupptaga frågan om anslag till förenämnda ändamål samt underställa densamma Kungl. Maj:ts prövning.

Innan jag därvid övergår till behandling av de framställningar om statsbidrag, som inkommit, vill jag erinra, att riksdagen, på vars initiativ ovannämnda, förut gällande bestämmelse i brännvinsförordningen tillkommit, i sin skrivelse i ämnet den 18 maj 1905 anförde, att riksdagen genom formuleringen av 25 § i korthet antytt de ändamål, för vilka medlen borde användas. Av dessa medel, yttrade riksdagen vidare, torde anslag kunna utgå till anordnande av föreläsningar i nykterhetsfrågan, till föreningar med nykterhetsundervisning såsom ändamål, till undervisning av lärare och lärarinnor i och för ett tillfredsställande ordnande av den dem ålagda undervisningen om rusdryckerna och deras verkningar jämte andra nykterhet främjande ändamål. Motarbetandet av dryckenskapens följder syntes åter, enligt riksdagens förmenande, kunna ske genom anslag för upprättande av stats- eller kommunalasylter för alkoholister samt i form av understöd åt privata alkoholistasylter m. m.

De sålunda uttalade grundsatserna torde, såsom även socialstyrelsen i utlåtande den 9 april 1914 anført, kunna i huvudsak anses hava tillämpning jämväl å de ansökningar om understöd, för vilka jag nu går att lämna en redogörelse.

Kur-
anstalten
Sans Souci.

På grund av särskilda framställningar har riksdagen beviljat för vart och ett av åren 1894—1900 ett extra anslag av 2,000 kronor, för vart och ett av åren 1901—1904 ett extra anslag av 3,000 kronor samt för vart och ett av åren 1905—1908 ett extra anslag av 4,000 kronor att utgå till den för vård av kroniska alkoholister upprättade *kuranstalten Sans Souci* vid Uppsala på villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga.

Sedermere har riksdagen medgivit, att under enahanda villkor finge såsom understöd för vartdera av åren 1909—1914 åt nämnda kuranstalt utgå ett belopp av 7,000 kronor av de jämlikt 25 § i brännvinsförsäljningsförordningen till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta, hos statskontoret innestående medel.

Genom nådigt brev den 13 juni 1913 har Kungl. Maj:t för åtnjutande av berörda understöd under år 1914 föreskrivit enahanda villkor, som tidigare varit uppställda.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu styrelsen för kuranstalten, med förmålan att anstalten alltjämt för sitt bestånd och sin utveckling är i största behov av understöd, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte allt framgent och närmast för år 1915 föreslå riksdagen att bevilja anstalten ett årsanslag av 7,000 kronor.

Ämbets-
verkon.

I utlåtande den 19 november 1913 har medicinalstyrelsen tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behov av statsunderstöd samt att de av Kungl. Maj:t för åtnjutande av förut beviljade understöd föreskrivna villkor blivit av anstalten uppfyllda; och har socialstyrelsen i utlåtande den 9 april 1914 förmålt sig ej hava något att erinra mot det begärda beloppet.

Av en infordrad redogörelse över anstaltens verksamhet under år 1912 framgår, att vid början av samma år i anstalten funnits intagna 14 patienter; 30 hade under året mottagits och 31 blivit utskrivna, och kvarstodo således 13 patienter vid årets slut. Beträffande resultatet av behandlingen anföres, att en sammanfattning av de uppgifter, som i februari 1913 från trovärdiga personer infordrats, utvisade, att av de 31 under år 1912 utskrivna patienterna 13 förblivit absolutister, 5 visat sig sköt samma och ej missbrukat alkohol, 3 förbättrats, dock med enstaka återfall, samt 8 förblivit oförbättrade eller föga förbättrade, varjämte resultatet beträffande 2 förblivit okänt.

Inkomster och utgifter hava utjämnats vid 37,565 kronor 80 öre och tillgångarna, 33,979 kronor 47 öre, överstego vid 1912 års utgång skulderna med 24,828 kronor 25 öre. Då motsvarande belopp år 1911 uppgick till 19,848 kronor 19 öre uppgår den ökade tillgången till

4,980 kronor 6 öre. Därjämte har en avbetalning å anstaltens skulder av 4,000 kronor verkställt.

Även räkenskaperna för år 1913 hava gjorts tillgängliga, och framgår visserligen av desamma, att anstaltens ekonomiska ställning under året ytterligare förbättrats — tillgångar utöver skulder upptagas vid 1913 års slut till 27,874 kronor 59 öre eller 3,046 kronor 34 öre mer än 1912 — men sistnämnda siffra torde vara i någon mån missvisande, i det dels värdet av anstaltens fastighet, år 1912 upptaget till 23,671 kronor, här bokförts till 31,452 kronor 40 öre på grund av verkställda nybyggnader, dels ock anstalten för sin verksamhet under år 1913 upptagit ett sparbankslån å 4,000 kronor.

I likhet med medicinalstyrelsen och socialstyrelsen anser jag kuranstalten fortfarande böra åtnjuta statsunderstöd. Även om någon förbättring inträtt i anstaltens ekonomiska ställning, torde likväl det begärda understödet, 7,000 kronor, vara behöfligt för uppehållande och utvecklande av anstaltens verksamhet.

Departements-
chefen.

Riksdagen har på extra stat beviljat *Stockholms alkoholisthem* till uppehållande av verksamheten vid *kuranstalten Eolsköld* anslag för år 1899 av 2,000 kronor, för vart och ett av åren 1900—1903 av 4,000 kronor samt för ett vart av åren 1904—1908 av 6,000 kronor att utgå på de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga.

**Stockholms
alkoholist-
hem Eols-
köld.**

Sedermera har riksdagen medgivit, att under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, finge såsom understöd för vartdera av åren 1909—1912 åt Stockholms alkoholisthem utgå ett belopp av 8,500 kronor av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel, varjämte riksdagen år 1911 anvisat ett belopp av 3,500 kronor såsom bidrag till vissa byggnadsarbeten m. m. vid alkoholisthemmet. Slutligen har riksdagen såsom understöd åt hemmet anslagit för vartdera av åren 1913 och 1914 ett belopp av 8,500 kronor.

Genom nådigt brev den 13 juni 1913 har Kungl. Maj:t föreskrivit samma villkor för åtnjutande under år 1914 av beviljat understöd, som tidigare varit gällande.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har alkoholisthemmets styrelse nu anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att även för år 1915 bevilja anstalten ett anslag av 8,500 kronor.

Av den ingivna berättelsen rörande anstaltens verksamhet under år 1912 framgår, att antalet patienter vid årets början utgjort 16; under året intogos 30 och utskrevos 34 patienter, vadan det kvarvarande antalet vid årets slut utgjorde 12. Antalet underhållsdagar har uppgått till

4,887 eller omkring 400 mindre än under år 1911. Kurtiden för de under år 1912 utskrivna har beträffande 20 patienter växlat mellan 6 och 13 månader, under det återstående 14 lämnat anstalten efter kortare tid.

Anstaltens jämväl tillgängliga årsberättelse för år 1913 giver vid handen, att under sistnämnda år intagits 20 och utskrivits 26 patienter, vadan vid årets slut kvarstått 6 patienter. Antalet underhållsdagar uppgick på grund av patienternas fåtalighet till endast 3,361. Dagkostnaden utgjorde, oberäknat kostnader för byggnadsreparationer och räntor, 5 kronor 92 öre, därav för pensionärsportion 1 krona 84 öre. Enligt revisionsberättelsen beror det höga dagkostnadsbeloppet därpå, att hemmet och dess personal äro avsedda för ett större patientantal.

Beträffande anstaltens ekonomi under år 1912 är att märka, att inkomster och utgifter balanserade å 36,854 kronor 66 öre med ett överskott för inkomsterna av 4,899 kronor 9 öre. Inkomsterna utgjordes av statsanslag och patientavgifter jämte en gåva å 10,000 kronor.

Under år 1913 hava inkomster och utgifter utjämnats vid 36,481 kronor 17 öre, och utvisa inkomsterna ett överskott utöver utgifterna å 10,898 kronor 16 öre, vilken avsevärda förbättring i anstaltens ekonomi är att tillskriva en gåva å icke mindre än 12,500 kronor.

Ämbets-
verken.

Medicinalstyrelsen har i infortrat utlåtande tillstyrkt framställningen och därvid vitsordat, att anstalten fortfarande är i behov av statsunderstöd samt att de för åtnjutande av beviljat understöd hittills uppställda villkoren blivit av anstalten uppfyllda.

Socialstyrelsen har i sitt förenämnda utlåtande av den 9 april 1914 anfört följande.

Med avseende å ifrågavarande anstalt hade 1913 års riksdag, i likhet med dåvarande departementschefen, uppmärksammat den ovanligt höga kostnaden per underhållsdag samt i anledning därav uttalat sin förväntan, att denna kostnad måtte komma att avsevärt nedbringas. Det anmärkta förhållandet förklarades delvis därav, att anstalten företrädesvis är avsedd för patienter av högre social ställning och med större anspråk på komfort och kosthåll än vid de övriga anstalterna. Uppenbarligen hade emellertid ock medverkat, att anstaltens ledning tidigare icke varit tillfredsställande, varför densamma icke tillvunnit sig tillräckligt förtroende för att kunna fullt utnyttja sin vårdkapacitet. När sålunda den för 22 patienter utrustade anstalten i regel icke hyst flera än 10 å 15, har tydligen den genomsnittliga kostnaden per underhållsdag även av denna anledning ställt sig högre, än vad skulle hava varit fallet, därest densamma varit fullt belagd. Av nu antydda och andra skäl

hade emellertid under det sistförflutna året genomförts en fullständig förändring i anstaltens ledning. Då den nya regimen syntes erbjuda goda garantier för en mera ändamålsenlig skötsel av anstalten, torde densamma efter hand vinna förtroende och ökad frekvens, varigenom de relativa underhållskostnaderna torde komma att i viss mån minskas. Med en sådan utveckling skulle även det begärda anslagsbeloppet, som ungefär motsvarar vad andra anstalter med samma vårdkapacitet pläga erhålla, te sig relativt mindre högt, än vad förhållandet varit under de senaste åren. Då härtill komme, att anstalten under den nuvarande övergångsperioden syntes i hög grad vara i behov av stöd, hade socialstyrelsen icke ansett sig böra nu påyrka någon nedsättning i det begärda anslagsbeloppet.

På sätt socialstyrelsen antytt, har efter åtskilliga stridigheter inom ledningen för ifrågavarande anstalt denna under nästföregående år ställts under ny regim, och det synes, enligt vad socialstyrelsen framhåller, föreligga anledning antaga, att regimförändringen skall medföra ökad frekvens. Anstalten är i främsta rummet avsedd för personer ur de bildade klasserna. Dess ekonomiska ställning har visserligen under år 1913 förbättrats, såsom framgår däraf, att tillgångar utöver skulder utgjorde vid 1912 års utgång 19,822 kronor 37 öre och vid 1913 års slut 30,720 kronor 53 öre, men torde fortfarande få anses mindre tillfredsställande. Beträffande kostnaden för underhållsdag vid anstalten har riksdagen enligt uttalande i dess skrivelse i ämnet den 1 juni 1913 (nr 243) haft sin uppmärksamhet fäst vid dess ovaultigt höga belopp och uttryckt förväntan, att densamma måtte komma att avsevärt nedbringas. I detta avseende är först att märka, att på grund av patienternas rekrytering kostnaden ställer sig högre än vad vid andra liknande anstalter är fallet. Kostnadsbeloppets storlek sammanhänger emellertid uppenbarligen även med frekvensen vid anstalten, och då denna under de närmast gångna åren varit låg, har detta tydligen medfört en förhöjd kostnad uti ifrågavarande avseende. Härutinnan torde emellertid, på sätt nyss framhållits, för framtiden en förbättring vara att förvänta. Enligt uttalande av den nya styrelsen är ett statsbidrag till anstalten ett livsvillkor för dess fortsatta verksamhet. Man synes ock med fog kunna antaga, att en nedsättning i det till anstalten hittills utgående understödet skulle drabba densamma synnerligen hårt. Enär vidare, såsom socialstyrelsen vid upprepade tillfällen framhållit, en särskild varsamhet torde vara av nöden vid nedsättning i beräknat eller eljest

Departements-
chefen.

regelbundet utgående understöd, anser jag mig för närvarande icke böra föreslå någon förändring med avseende på storleken av ifrågasvarande statsbidrag, helst som tidpunkten för en förändring härutinnan med hänsyn till den under fjolåret timade regimförändringen skulle vara den för anstalten tänkbarast ogynnsamma och till äventyrs omöjliggöra eller åtminstone försvåra förverkligandet av det behjärtansvärda strävandet att för anstalten tillskapa sundare verksamhetsformer. Skulle de vid anstaltens rekonstruerade ledning fästa förhoppningarna visa sig icke gå i uppfyllelse, återstår ju alltid utvägen att framdeles nedsätta eller indraga statsunderstödet. Jag anser mig sålunda böra tillstyrka bifall till den av anstaltens styrelse gjorda ansökningen.

Kur-
anstalten
Solvik
å Styrso.

På grund av särskilda framställningar har riksdagen medgivit, att för vart och ett av åren 1909 och 1910 ett belopp av 5,000 kronor samt för vart och ett av åren 1911—1913 ett belopp av 7,000 kronor finge, av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel, utgå till understöd åt *kuranstalten Solvik å Styrso* på villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga; därjämte beviljade riksdagen sistnämnda år anstalten ett anslag av 7,000 kronor till påbörjande av en nybyggnad vid densamma. Även för år 1914 har riksdagen beviljat anstalten dels ett anslag av 7,000 kronor till understödjande av dess verksamhet, dels ock ett anslag av likaledes 7,000 kronor till fortsättande av arbetena å nämnda nybyggnad.

Genom nådigt brev den 13 juni 1913 hava föreskrivits enahanda villkor för understöds åtnjutande under år 1914, som tidigare varit uppställda.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har styrelsen för västra Sveriges blåbandsförbund anhållit om dels ett understöd för år 1915 av 7,000 kronor såsom bidrag till anstaltens driftkostnader dels ock, att utgå redan under år 1914, ett anslag av 10,990 kronor, för fullbordande och inredning av omförmälda nybyggnad vid anstalten. Sistnämnda anslag skulle, enligt vad styrelsen meddelar, disponeras på följande sätt:

Värmeledning	kronor	2,750:—
Badinrättning	»	640:—
Vatten- och avloppsledning	»	600:—
Inventarier till 8 bostadsrum, 1 veranda, 1 samlingssal och 2 verkstäder med maskiner	»	3,000:—
		<hr/>
	Summa kronor	6,990:—

Härtill skulle komma 4,000 kronor för fullbordande av den egentliga nybyggnaden. I detta sammanhang meddelar styrelsen, att den lyckats nedbringa den ursprungligen beräknade kostnadssumman för nybyggnaden, 21,000 kronor, till 18,000 kronor.

Ur en infortrad redogörelse över verksamheten vid anstalten är att anteckna, att under år 1913 å anstalten vårdats 21 patienter, av vilka 11 voro kvar vid årets slut. Antalet underhållsdagar har utgjort 2,410. Beträffande resultatet av anstaltens verksamhet meddelas, att 2 patienter avvikit före kurtidens slut, men att, med undantag av dessa, alla under året från anstalten utgångna patienter enligt tillgängliga uppgifter synas varaktigt förbättrats.

Inkomsterna under året hava enligt revisionsberättelsen uppgått till 30,647 kronor 21 öre, och märkas bland dessa, förutom statsbidrag å dels 7,000 kronor dels ock för två år till nybyggnaden tillhopa 14,000 kronor, patientavgifter 5,765 kronor, en gåva å 1,000 kronor, omkring 900 kronor i diverse inkomster samt ett upplånat belopp å 1,965 kronor 66 öre. Utgifterna angivas understiga inkomsterna med 5,992 kronor 35 öre. Bland utgifterna märkas gäldande av brist från år 1912 565 kronor 10 öre, för hushållet 5,585 kronor 54 öre, värme och ljus 2,140 kronor 84 öre, inventarier 1,366 kronor 20 öre, reparationer 468 kronor 32 öre, ränta och amorteringar 1,085 kronor samt löner 4,174 kronor 40 öre. Att döma av revisionsberättelsen torde det uppgivna överskottet närmast motsvara odisponerat statsanslag till nybyggnader; å utgiftssidan är nämligen nybyggnadens konto upptaget till allenast 7,689 kronor 90 öre. Överskottssumman och sistnämnda post motsvara nämligen så när som på ungefär 400 kronor de redan beviljade statsanslagen till nybyggnad. Sedan bristen för år 1912 täckts, synes i själva verket under år 1913 hava uppkommit en brist å omkring 400 kronor.

Anstaltens föreståndare anför i en den 16 mars 1914 ingiven skrift följande:

»Genom den tillbyggnad, som genom statsanslag under 1912 och 1913 kunnat påbörjas, har anstalten dels kunnat utvidgas, så att efter densammas fullbordande minst 25 patienter kunna mottagas till vård, dels hava lokaler till bedrivande av åtskilliga yrken erhållits, varigenom vi se oss rustade att bereda full sysselsättning och nyttig verksamhet för patienterna även under den del av året, då göromål utomhus ej kunna bedrivas. Dessutom har anstalten erhållit en fullt tidsenlig badavdelning med 2 badrum och avklädningsrum, en större samlingssal, där patienterna kunna tillbringa sina lediga aftonstunder, samt tvänne rum jämte en mindre veranda för husfadern och husmodern. Centraluppvärmning med varmvatten är införd överallt, och angående elektrisk belysning underhandlas för närvarande med styrelsen för det närbelägna kustsjukhuset för skrofulösa barn.

Då dessa tillbyggnader och förbättringar bliva färdiga, anse vi oss utrustade med alla de hjälpmedel, som en rationell vård av alkoholister kräver i våra

dagar, och tro oss kunna möta den tillströmning av svåra fall, som helt visst ej utebliver, när lagen om tvångsinternering träder i kraft.»

Ämbets-
verken.

Medicinalstyrelsen erinrar i infortrat utlåtande den 19 november 1913, att styrelsen redan tidigare tillstyrkt ett anslag av 21,000 kronor för en tillbyggnad vid anstalten. Av denna summa har anstalten erhållit 14,000 kronor, och styrelsen tillstyrker nu, att återstående beloppet 7,000 kronor måtte beviljas anstalten för byggnadens fullbordande. Likaledes tillstyrker styrelsen, att ett ytterligare anslag av 3,990 kronor beviljas för nybyggnadens förseende med sanitetstekniska inrättningar, inventarier m. m., då behov härav förefinnes och de för ändamålet beräknade beloppen icke torde vara för högt beräknade. Emot det begärda bidraget till anstaltens driftkostnader för år 1915 å 7,000 kronor har styrelsen intet att erinra, då anstalten fortfarande är i behov av statsbidrag för detta ändamål och hittills uppställda villkor för åtnjutande av beviljade bidrag blivit uppfyllda.

Socialstyrelsen har i sitt förenämnda utlåtande av den 9 april 1914 anfört följande:

Vad anginge det nu begärda anslaget av 10,990 kronor till avslutande av nybyggnader m. m., ville socialstyrelsen erinra, att, enligt vad som blivit förutsatt vid den tidigare behandlingen av anslag till nybyggnaderna, anstalten hade att utöver förut beviljade belopp påräkna allenast 7,000 kronor för ändamålet. Å den beräknade byggnadssumman hade emellertid en besparing å 3,000 kronor kunnat göras, vadan för byggnadsarbetenas avslutande nu endast skulle erfordras 4,000 kronor. Däremot skulle för värme-, vatten- och avloppsledningar samt till inventarier behövas sammanlagt 6,990 kronor.

I likhet med medicinalstyrelsen funne socialstyrelsen önskvärt, att de sistberörda anordningarna måtte kunna vidtagas. Därest i överensstämmelse med den förut prövade planen för statsbidrag till byggnadsarbeten anstalten även denna gång finge till dylika ändamål emottaga 7,000 kronor, uppkomme för anstalten ett överskott å 3,000 kronor, motsvarande inemot halva kostnaden för de nu planerade nya åtgärderna för anstaltens utrustning. Då emellertid kostnadsökningar, som uppkommit till följd av utvidgningar i tidigare framlagda omändringsplaner, i allmänhet icke, enligt socialstyrelsens mening, borde bestridas av staten och med hänsyn till de hastigt ökade kraven på statsunderstöd till enskilda anstalter för alkoholistvård ställde sig socialstyrelsen tveksam gent emot anstaltens begäran att utöver de 7,000 kronor, som i anslutning till föregående beslut av statsmakterna syntes böra tillkomma

densamma, nu erhålla ytterligare 3,990 kronor. Mot anslaget till driftkostnader hade socialstyrelsen intet att invända.

Onekligen innebär den av socialstyrelsen uttalade uppfattningen om sättet för bestridandet av kostnadsökningar till följd av utvidningar i redan prövade planer till statsunderstödda byggnadsföretag en i regel riktig tanke. Men då behovet av de ifrågasatta sanitetstekniska anordningarna m. m. vid anstalten, vilket av såväl medicinalstyrelsen som socialstyrelsen vitsordats, synes även mig uppenbart och då icke heller den angivna kostnadssumman, 6,990 kronor, givit mig anledning till anmärkning, finner jag likväl skäligt, att anstalten för ändamålet tillerkännes ett något högre anslag, än socialstyrelsen direkt tillstyrkt. I anslutning till min sålunda uttalade mening får jag i så måtto tillstyrka bifall till förevarande ansöknings, att anstalten tilldelas dels ett anslag av 7,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna för år 1915, dels ock ett med hänsyn till beloppet av tillgängliga medel till 8,000 kronor reducerat anslag till fullbordande och inredning av nybyggnaden vid anstalten att utgå under år 1914.

Departements-
chefen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen år 1909 medgivit, att av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel finge under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, utgå såsom bidrag till byggnadskostnaden för svenska diakonsällskapets alkoholisthem vid Stora Sköndal 12,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1909 av verksamheten vid anstalten 6,000 kronor.

Vård-
hemmet
Berga.

Ytterligare har 1910 års riksdag på enahanda sätt beviljat anstalten dels såsom fortsatt bidrag till byggnadskostnaden samt inventarieanskaffning m. m. 12,450 kronor, dels ock såsom bidrag till uppehållande under år 1910 av verksamheten vid anstalten 8,650 kronor.

Sedermera har riksdagen dels år 1911 såsom bidrag till påbörjande av anläggning av en handelsträdgård jämte växthus vid ifrågavarande alkoholisthem, numera benämnt *vårdhemmet Berga*, anslagit ett belopp av 3,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1911 av verksamheten vid vårdhemmet anvisat 8,650 kronor, dels år 1912 beviljat vårdhemmet ett anslag av 3,700 kronor till fortsättande av arbetena å handelsträdgården samt 8,650 kronor till uppehållande av hemmets verksamhet under 1912, dels ock år 1913 anslagit 1,000 kronor till fullbordande av arbetena å handelsträdgården och 8,650 kronor till uppehållande av vårdhemmets verksamhet under år 1913.

Genom nådigt brev den 13 juni 1913 har Kungl. Maj:t förklarat, att för åtnjutande av de utav 1913 års riksdag till ifrågavarande anstalt

beviljade statsbidrag skulle lända till efter rättelse enahanda bestämmelser, som för år 1912 varit fastställda.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven skrift anhåller nu diakonsällskapetets styrelse om ett anslag av 10,000 kronor för uppehållande under år 1914 av verksamheten vid vårdhemmet. Till stöd för anslagsökningen anför styrelsen, att verksamheten vid anstalten under år 1912 utvisat en ej obetydlig förlust, beroende, bland annat, på stegrade livsmedels- och bränslepriser.

Av en bilagd redogörelse för anstaltens verksamhet under år 1912 framgår bland annat följande:

Under året ha 47 patienter åtnjutit vård å hemmet. Av dessa voro 22 kvarvarande från år 1911, så att de nytillträdandes antal uppgått till 25. Av de på hemmet intagna lämnade under året 26 detsamma, varför vid årsskiftet 21 voro kvar å hemmet. 19 av de utskrivna hava vårdats å anstalten ett helt år, 3 avbröto kuren, innan det stadgade året förflutit, 1 avgick med döden, och 3 måste på grund av mindre gott uppförande avvisas från hemmet. Medeltidsvistelsen för de 26 patienter, som lämnat hemmet, har varit 310 dagar. Beträffande kuresresultaten anser anstaltens läkare, att desamma i 8 fall kunna betecknas som goda, i 4 fall som relativt goda och i de återstående fallen som osäkra eller dåliga.

Den ekonomiska översikten utvisar en brist för år 1912 av 3,135 kronor 89 öre, däri likväl inberäknade 1,125 kronor 61 öre, som angivits såsom »trädgårdsfondens överskott». Inkomsterna under året, förutom statsbidrag, hava huvudsakligen bestått av vårdavgifter och inkomster av patienternas arbete, tillsammans omkring 10,000 kronor. Utgifterna hava uppgått till 27,317 kronor 78 öre. Tillgångar utöver skulder utgjorde vid 1912 års slut 29,579 kronor 7 öre. Upprättat förslag till inkomst- och utgiftsstat för år 1914 slutar å ett belopp av 22,600 kronor. Däri hava vårdavgifter och patienternas arbete upptagits till 10,500 kronor, varjämte beräknats dels statsbidrag till driften med 10,000 kronor, dels ock en inkomst från trädgården av 2,000 kronor. Slutligen kan anföras, att det nya systemet med tilldelande av flitpenningar åt patienterna, enligt vad läkaren anført, visat sig hava ett välgörande inflytande.

Social-
styrelsen.

I sitt utlåtande den 9 april 1914 har socialstyrelsen anført, att styrelsen med hänsyn till de allmänna grunder, som i ovannämnda av särskilda sakkunniga den 14 januari 1914 avgivna betänkande rörande alkoholistvårdens ordnande angivits, samt till antalet vårdplatser vid anstalten, vilket utgjorde 22, funnit höjning av det senast åt anstalten beviljade anslaget, 8,650 kronor, icke böra ifrågakomma.

Såsom av ovanstående redogörelse framgår, har anstalten från och med år 1909 åtnjutit dels byggnadsanslag å sammanlagt 24,450 kronor, dels anslag å tillhopa 7,700 kronor för anläggande av en handelsträdgård jämte växthus vid anstalten, dels ock ett årligt anslag till driftkostnader, från och med år 1910 uppgående till 8,650 kronor. Anstalten synes sålunda hava kommit i rikligt åtnjutande av understöd från det allmännas sida. Det i förevarande ansökning åberopade skälet för ökat anslagskrav, i och för sig måhända nog så vägande, skulle med samma fog kunna åberopas av åtskilliga andra anstalter av ifrågakvarande slag. Hårtill kommer, att en planmässig användning av de anslagsmedel, som kommit anstalten till godo i och för ordnande av handelsträdgården, bör kunna tillföra anstalten inkomster, som förslå att täcka åtminstone en väsentlig del av den ökning i utgifter, som anstalten på grund av den allmänna prisstegringen i fråga om livsmedel, bränsle m. m. tvivelsutan kommer att få vidkännas. Med hänsyn därtill, att anstalten ej undergått någon förändring i fråga om antalet vårdplatser, samt på i övrigt av socialstyrelsen anförda skäl får jag följaktligen tillstyrka beviljande av ett anslag till anstaltens verksamhet under år 1914 av 8,650 kronor.

Departements-
chefen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen år 1910 medgivit, att av de till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta medel finge, under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, utgå såsom bidrag till anordnande av *Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö*, nära Mariefred, 17,000 kronor och såsom bidrag till uppehållande under år 1911 av verksamheten vid anstalten 5,000 kronor.

Strängnäs
stifts
alkoholist-
hem vid
Härnö.

Därefter har riksdagen dels år 1911 såsom bidrag till uppehållande under år 1912 av verksamheten vid hemmet anvisat ett anslag av 5,000 kronor, dels ock år 1912 beviljat hemmet ett understöd av likaledes 5,000 kronor såsom bidrag till uppehållande av verksamheten under år 1913 samt ett ytterligare anslag av 7,270 kronor till bestridande av kostnaderna för vissa nybyggnads- och ändringsarbeten vid anstalten ävensom för anskaffning av vissa inventarier. Slutligen har 1913 års riksdag anvisat dels ett anslag av 5,500 kronor till uppehållande av anstaltens verksamhet under år 1914, dels ock 1,000 kronor till anskaffande av linoleummattor vid anstalten.

Genom nådigt brev den 13 juni 1913 har Kungl. Maj:t förklarat, att för åtnjutande av sistnämnda statsbidrag enahanda bestämmelser skulle lända till efterrättelse, som tidigare varit fastställda.

Anstalten är avsedd för mindre bemedlade och rymmer 15 patienter.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu styrelsen för alkoholisthemmet anhållit om följande anslag, nämligen dels 7,000 kronor såsom bidrag till uppehållande av hemmets verksamhet under år 1915, dels 1,535 kronor för uppförande av ett kallbadhus och båtbygga i enlighet med en ansöknings bifogad ritning jämte kostnadsförslag, dels ock 1,835 kronor för anskaffande av en motorbåt för samfärdseln med Mariefred, där förnödenheter i regel uppköptes.

Enligt infordrad redogörelse för anstaltens inkomster och utgifter under år 1913 uppgår staten till 13,111 kronor 76 öre. Under året uppkommen brist har täcks genom influtna gåvor. Inkomsterna hava utgjorts av, förutom statsbidrag, patientavgifter 3,250 kronor, ett sammanlagt belopp av 1,367 kronor 32 öre utgörande inkomster av vissa arbetsprestationer samt återstoden gåvomedel. Bland utgifterna märkas flitpenningar till patienterna, upptagna till ett belopp av 1,872 kronor 1 öre.

Beträffande anstaltens verksamhet har av styrelsen följande meddelats.

Patienternas antal var vid 1913 års början 13, vid dess slut 12, medeltalet 13. Under året hava 16 patienter lämnat hemmet, bland vilka en skiljts därifrån på grund av förseelser mot hemmets ordningsregler. Vad angår resultatet av anstaltens verksamhet har detta, såvitt rör 29 under de sista åren utskrivna patienter, beträffande 10 varit gott, beträffande 8 utvisat en förbättring och beträffande 9 varit dåligt. Hemmets ledning har lagt sig vinn om att låta sina skyddslingar erfarja värdet av ett verkligt hemliv på religiöst sedlig grund. Patienterna hava sysselsatts med jordbruk och trädgårdsskötsel samt, där så lämpligen kunnat ske, med arbetet vid hemmets under året stora nybyggnader, varvid det ganska omfattande cementarbetet utförts av patienter, och vidare med varjehanda hantverkeri och slöjd såsom träslöjd, smide för byggnad och jordbruk, målning, sadelmakeri och skomakeri. Kostnaden för omförmälda nybyggnader uppgick till 7,184 kronor 74 öre, varav såsom statsbidrag uppburits 5,320 kronor.

Till stöd för sin anhållan om höjning av anslaget till anstaltens driftkostnader har dess styrelse anfört, dels att inkomsten av jordbruks- och trädgårdsarbete, vartill patienterna med tillämpning av den för detta hem bestämda kurmetoden företrädesvis borde sysselsättas, icke på orten kunde uppbibras till samma höga belopp som invid storstäderna, där åtskilliga alkoholisthem äro belägna, dels att patienternas arbetskraft vore dålig och ej kunde ens under deras senare vistelse vid hemmet med annan arbetskraft likställas, dels att patienterna använts till en del förbättringsarbeten vid själva anstalten, vilka aldrig eller först längre fram kunde lämna ekonomisk vinst, dels ock att ännu ingen inkomstgivande industri kunnat upparbetas, i vilket hänseende man i framtiden borde

vinna bättre förutsättningar, sedan anstaltens arbetslokaler blivit färdiga. Att statsbidraget till driften icke rückt till, berodde till stor del på de »flitpenningar», som utgått, under år 1913 nära 1,900 kr., och till största delen nedlagts på arbeten, villka icke tillfört anstalten någon direkt inkomst. Ekonomien skulle under sådana förhållanden blivit synnerligen bekymmersam, om icke under flera år rätt avsevärda belopp hade skänkts från redaktionen för stiftets julpublikation »Till hembygden».

Resultatet av verksamheten torde emellertid få anses tillfredsställande. Men vore det styrelsens mening, att därtill i hög grad bidragit det genom flitpenningarna framkallade mera energiska kroppsarbetet. Skulle icke ett ökat statsbidrag till hemmets drift kunna erhållas, skulle styrelsen ställas inför nödvändigheten att antingen höja årsavgiften (nu 250 kronor) eller återgå till systemet utan flitpenningar, vilket med visshet skulle menligt inverka på kurresultatet, åtminstone intill dess samtliga statsunderstödda anstalter frångått flitpenningarna och tvångsinterneringen genomförts, då patienterna av fruktan för denna nog skulle anse med sin fördel förenat att villigt rätta sig efter arbetsordningen och arbetsfordringarna å de friare anstalterna. Med hänsyn härtill hemställde styrelsen, att åtminstone till nämnda tidpunkt anslaget till driftkostnaderna icke måtte för knappt tillmätas.

I infortrat underdånigt utlåtande den 19 november 1913 har medicinalstyrelsen, som vitsordat, att anstalten fortfarande är i behov av statsbidrag till driftkostnaderna och att de av Kungl. Maj:t förut föreskrivna villkoren blivit av anstalten uppfyllda, dock icke funnit anledning tillstyrka höjning av bidraget till 7,000 kronor utan hemställt, att anstalten måtte för nämnda ändamål under år 1915 tillerkännas ett statsbidrag av enahanda storlek som för år 1914 eller 5,500 kronor. Emot beviljandet av 1,535 kronor till kallbadhus och båtbygga hade medicinalstyrelsen, då behov härav utan tvivel förefunnes och kostnaderna ej syntes för högt beräknade, intet att erinra. Beträffande åter anslaget av 1,835 kronor till anskaffande av en motorbåt ansåg medicinalstyrelsen behovet av densamma icke vara tillfyllest styrkt och saknade förty aledning att härutinnan tillstyrka bifall.

Medicinal-
styrelsen.

Socialstyrelsen anför i sitt utlåtande den 9 april 1914 följande. Beträffande den begärda höjningen av driftkostnadsanslaget kunde styrelsen icke finna tillräckliga skäl föreligga för denna höjning. Vad anginge den gjorda framställningen om anvisande av dels 1,535 kronor till uppförande av kallbadhus och båtbygga, dels 1,835 kronor till anskaffande av en motorbåt, har socialstyrelsen, i anslutning till vad medicinalstyrelsen härom anført, avstyrkt bifall till framställningen i dess senare del, men förordat beviljandet av 1,535 kronor till kallbadhus och båtbygga.

Social-
styrelsen.

Departement-
chefen.

I likhet med ämbetsverken anser jag skäl ej förefinnas för beviljande av det begärda anslaget till anskaffande av en motorbåt. Däremot torde ett kallbadhus och en båtbygga vara av den nytta för anstalten, att jag ej tvekar att tillstyrka ett anslag av 1,535 kronor för ändamålet. Likaledes tillstyrker jag, att anstalten som bidrag till uppehållande av verksamheten under år 1915 tillerkännes ett anslag till enahanda belopp som föregående år eller 5,500 kronor.

Jordbruks-
kolonien
Floda.

Riksdagen har för vart och ett av åren 1911 och 1912 beviljat *sällskapet för kristlig social nykterhetsverksamhet Flodakoloni* dels 5,000 kronor såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid kolonien, dels ock likaledes 5,000 kronor för uppförande av en nybyggnad vid kolonien. Vidare har 1913 års riksdag beviljat anstalten dels ett anslag å 10,000 kronor för uppehållande av verksamheten vid anstalten under år 1913, dels ock ett anslag å 7,000 kronor till anskaffande av vissa inventarier.

Genom nådigt brev den 13 juni 1913 har Kungl. Maj:t förklarar, att för åtnjutande av senast beviljade statsbidrag skulle lända till efterrättelse enahanda bestämmelser, som tidigare föreskrivits.

a) Anslag
till under-
hållskost-
nader.

I en till Kungl. Maj:t inkommen skrift har nu föreningen Floda kolonier utan personlig ansvarighet — med förmålan att föreningen utgör en ombildning av och direkt fortsättning på sällskapet för kristlig social nykterhetsverksamhet, vars arbete och förbindelser föreningen övertagit — i underdånighet anhållit om ett statsunderstöd för koloniens underhåll under år 1914 av 12,000 kronor.

Föreningen har till ändamål att vid särskilt upprättade jordbrukskolonier på kristlig grund fostra, ekonomiskt understödja och till dugliga samhällsmedlemmar utbilda genom dryckenskap skadade personer, i första hand från fängvårdanstalter med vitsord om gott uppförande frigivna fångar samt lösdrivare. Föreningen har vidare till uppgift att vårda och fostra omhändertagna familjefäders hustrur och barn, återförenera familjens medlemmar och bereda familjefadern tillfälle att under nya levnadsförhållanden försörja sig och de sina, antingen som yrkesman och småbrukare å nybruten mark under föreningens ledning eller på annat sätt, som kan befinnas lämpligt, samt att idka ekonomisk och med bokföringskyldighet förenad verksamhet, företrädesvis genom yrkesmässig tillverkning och försäljning av varor. Föreningen fortsätter det nu upplösta sällskapets verksamhet vid kolonien Floda nr 1 i Vemdalens socken av

Jämtlands län, belägen cirka 7 mil från Svegs järnvägsstation. Vid kolonien bedrivs jordbruksarbete, särskilt nyodlings- och dikningsarbete. Dessutom finnas verkstäder, där tillfälle till yrkesutbildning och arbetsförtjänst bjudes, såsom snickeri- och måleriverkstad, ångsåg och hyvleri, smedja för grövre och finare arbeten, skomakar- och bokbinderiverkstad. Vidare förekomma sten- och beton-, byggnads- och mureriarbeten m. m. Som kolonister mottagas personer ur skilda samhällsklasser, som genom dryckenskap och dess följder hava svårt att finna stadigvarande arbete och bliva fria från de ständiga lockelser till återfall, som finnas i samhället, och som därför önska komma bort från sin förra omgivning och in i ordnat arbete och nya levnadsvanor. Vid kolonien skall dylik person, så snart hans krafter medgiva, taga det arbete, som prövas lämpligt. För detta arbete erhåller han viss lön, med vilken han skall bestrida sina nödiga utgifter, särskilt sin beklädnad och inackorderingen vid kolonihushållet. Inackorderingsavgiften är 1,25 per dygn. Efter fyra månaders vistelse vid kolonien erhåller kolonist, som visat gott uppförande och god flit, (minst 200 arbetstimmar per månad i genomsnitt), en extra arbetspremie på 50 kronor avsedd till beklädnadshjälp. Den, som inom fyra månader ej kan med sin lön betala sin inackordering, betraktas som underhållshjon och skiljes från kolonien.

Den, som under ett års tid skött sig väl och kan tjäna till sitt uppehälle, får kvarstanna vid kolonien tills vidare på samma kontrakt och villkor. Är han gift och kan anses kompetent att vid kolonien försörja sin familj, kan han erhålla ett s. k. »provkolonat», stuga samt 3—6 tunnland jord å koloniens område på nyttjanderätt enligt särskilda bestämmelser. Innan familjen sammanföres i kolonatet, skall hustruns förmåga att sköta ett hem vara prövad och godkänd.

Till stöd för nu föreliggande ansökning anföres bland annat följande:

På grund av koloniens säregna karaktär äro platserna mycket eftersökta och kolonien stadd i stark utveckling, något som framgår av nedanstående tablå över antalet vård dagar under de 10 första månaderna av åren 1909—1913.

	För män.	För deras hustrur och barn.
1909	1,456	—
1910	2,991	—
1911	4,693	—
1912	6,167	1,045
1913	8,186	4,630

Med stöd av den erfarenhet, som gjorts under de gångna åren, anser sig föreningen kunna utvidga och driva sin verksamhet i långt större skala efter sin angivna metod, om den kunde påräkna för varje omhändertagen man en inskrivningsavgift (eller första års avgift) av 250 kronor samt ett statsanslag å 1 krona för varje vård dag, intill dess den vårdade är fullt självförsörjningsduglig.

Rörande anstaltens förhållanden under år 1912 meddelas vidare följande.

Från år 1911 kvarstodo vid kolonien 19 kolonister; under år 1912 intogos 33 och utskrevos 25, vadan vid årets slut kvarstodo 27 kolonister och pensionärer, vartill kommo hustrur och barn till antal av 14 personer. Med pensionärer menas betalande patienter. Antalet underhållsdagar för män har uppgått till 7,644 eller i medeltal ungefär 20 vårdade per dag. Av nämnda antal vård dagar komma 1,549 på de betalande patienterna. De under året från kolonien utskrivna hava vistats därstädes: 13 under högst 6 månader, 6 under 1 1/2--1 år samt likaledes 6 under än längre tid. För hustrur och barn uppgår antalet fria vård dagar till 1,763. Sedan koloniens början hava där mottagits 94 och utskrivits 67 pensionärer och kolonister.

Beträffande den för ifrågavarande anstalt säregna verksamheten, grundandet av s. k. kolonat, vid vilka de kolonister, som under viss längre tid skött sig väl och som önska bliva egnahemsinnehavare, få såsom relativt självständiga brukare tillfälle att under några år pröva sin förmåga att sköta sig och sitt, innan de slutligen förhjälpas till egna småbruk, framhåller anstaltens arbetsledare, att koloniens arbete för de mottagna går ut därpå -- utöver de vanliga alkoholisthemmens -- att uppdriva arbetsdugligheten, skapa nya existensmöjligheter och grunda nya hem. Koloniet med den självförsörjande familjen är därför liksom det i yttre måtto fullfärdiga resultatet av koloniens arbete. Föreningen avser att alltmera koncentrera sig på kolonaten och kolonatsamhällets organiserande.

Sällskapetets revisorer meddela härom ytterligare:

Tre under år 1912 för tillsammans 4,500 kronor nybyggda provkolonat hava utlämnats tillsviðare åt skötsamma kolonister, och är meningen att så småningom bygga ännu ett antal i den mån medel kunna anskaffas. Det synes vara ett synnerligen praktiskt grepp i verksamheten att först söka fostra kolonisten till arbetsduglighet och kärlek för hemliv. Därpå kan han erhålla ett s. k. provkolonat, där hans förmåga att reda sig på egen hand mer och mer övas. Så småningom öppnas sedan möjligheter att komma i besittning av ett eget hem.

Rörande sällskapets ekonomiska ställning framgår av bifogad revisionsberättelse för år 1912, att inkomster och utgifter utjämnats vid 89,676 kronor 96 öre med ett överskott för inkomsterna av 2,080 kronor 90 öre. Tillgångar och skulder utjämnas vid 58,810 kronor 28 öre med ett överskott för tillgångar av 26,407 kronor 95 öre. Motsvarande behållning vid årets början uppgick till 20,834 kronor 13 öre.

I särskild skrift anhåller sällskapet om ett anslag av 6,800 kronor för anskaffande under år 1914 av maskiner och värmeledning.

b) Anslag till
anskaffande
av värmeled-
ning m. m.

Ifrågavarande anslag är avsett att användas på följande sätt:

centralvärmeledning vid de 3 huvudbyggnaderna vid Floda	kronor 2,800: —
tillägg till förut beviljat anslag för anskaffande av en lokomobil för ett mindre under byggnad varande sågverk	» 2,000: —
bidrag till kostnaden för en redan anskaffad och till $\frac{2}{3}$ betald automobil	» 2,000: —

Som motivering för sin ansökan framhåller styrelsen, dels att genom centraluppvärmning mindre risk för eldsolycka och mindre kostnad i driften kunde vinnas, dels att det under byggnad varande sågverket, kombinerat med den redan förefintliga snickeriverkstaden, komme att lämna goda arbets- och förtjänsttillfällen för kolonien och dess medlemmar, dels att uppehållande av biltrafik under sommartiden 15 maj—15 oktober på grund av den ökade besökandeströmmen till kolonien skulle bereda en väsentlig inkomst för kolonien.

Vid ansökningshava fogats anbud å anläggning av värmeledningen dels från aktiebolaget Axel Christiernsson i Stockholm å 2,450 kronor dels ock från aktiebolaget Merkantila ingenjörbyrå, likaledes i Stockholm, å 2,361 kronor 50 öre.

Vid 1913 års riksdag avlät Kungl. Maj:t, efter framställning av det dåvarande sällskapet, proposition till riksdagen om ett anslag å 10,000 kronor till anskaffande av vissa inventarier vid ifrågavarande koloni. Såväl medicinalstyrelsen som socialstyrelsen hade avstyrkt framställningen huvudsakligen av det skäl, att redogörelse för beloppet fullständigt saknades och granskning således icke kunde ske, i vilket förhållande det begärda beloppet stode till anskaffningarna av inventarierna. Enligt vad departementschefen sedermera inhämtat och anför till protokollet, hade sällskapet haft för avsikt att av det äskade beloppet använda 2,800 kronor till anskaffande av värmeledning till den s. k. annexbyggnaden

och tvättstugan samt 5,000 kronor för anskaffande för koloniens behov av en begagnad lokomobil med cirkelsåg. Riksdagen förklarade i sin förut omförmälda skrivelse den 1 juni 1913, att med hänsyn därtill, att den ifrågasatta värmeledningen icke syntes med nödvändighet behöva komma till stånd, anslaget borde kunna nedsättas med i runt tal 3,000 kronor eller till 7,000 kronor, vilket förstnämnda belopp riksdagen således medgav fick utgå till ändamålet.

Medicinalstyrelsen.

I avgivet underdånigt utlåtande den 26 januari 1914 anför medicinalstyrelsen, under erinran att 1913 års riksdag sålunda avslagit proposition om statsbidrag till anordnande av värmeledning vid anstalten, att styrelsen, alldenstund ritningar saknades, icke kunnat fullständigt granska förslagen till värmeledningen, vars sätt att fungera alltid bleve i hög grad beroende på sättet för dess utförande. Av de förslag, därå beskrivning och anbud insänts, syntes det från aktiebolaget Axel Christiernsson innebära större säkerhet beträffande eldytans tillräcklighet än det av Merkantila ingenjörbyråns ingivna förslaget. Önskvärt vore, att radiatorer men icke kamflänsrör komme till användning. Under förutsättning att värmeledningen utfördes på fackmässigt sätt, innebure dess införande ett avsevärt framsteg i jämförelse med de nuvarande uppvärmningsanordningarna, som, enligt vad styrelsen inhämtat, vore synnerligen dåliga, och hemställer därför medicinalstyrelsen om bifall till föreningens ansökan vad anginge det begärda understödet av 2,800 kronor för anläggande av värmeledning för de tre huvudbyggnaderna vid kolonien.

Socialstyrelsen.

I sitt utlåtande av den 9 april 1914 anför socialstyrelsen följande. Beträffande först det begärda anslaget till driftkostnader för år 1914 har socialstyrelsen med hänsyn till ovan omförmälda, av särskilda sakkunniga uti ifrågavarande avseende angivna allmänna grunder samt till antalet vårdplatser vid anstalten, vilket utgjorde 35 å 40, funnit sig böra förorda det begärda beloppet 12,000 kronor.

Med hänsyn bland annat därtill att väsentlig inkomst beräknades tillflyta kolonien utav automobilen, syntes statsbidrag till slutlikvid för densamma icke böra utgå. Ej heller kunde socialstyrelsen tillstyrka det för anskaffande av en lokomobil begärda beloppet, då anstalten vid 1913 års riksdag till inköp av inventarier m. m. erhållit ett statsanslag av 7,000 kronor, vilket till väsentlig del avsågs skola användas för nu ifrågavarande ändamål. Enligt vad styrelsen inhämtat, vore uppvärmningsanordningarna vid anstalten mycket otillfredsställande. Då detta

till följd av de klimatiska förhållandena torde medföra olägenheter ur vårdsynpunkt och jämväl innebure fara för eldsäkerheten, ansåge styrelsen önskvärdt, att anstalten nu finge för anordnande av värmeledning erhålla statsanslag. Detta syntes emellertid kunna begränsas till 2,450 kronor.

Mot beviljande av det begärda anslaget till uppehållande under år 1914 av verksamheten vid kolonien har jag intet att erinra. Beträffande övriga av föreningen framförda anslagskrav ansluter jag mig till ämbetsverkens härutinnan anförda uppfattning. Jag anser mig sålunda, särskilt med hänvisning till vad socialstyrelsen uttalat, i detta avseende böra förorda allenast ett anslag till anordnande av centralvärmeledning vid anstalten av 2,450 kronor att utgå under år 1914.

Riksdagen har för vart och ett av åren 1912 och 1913 beviljat frälsningsarméns alkoholisthem för kroppsarbetare å Kurön, numera benämnt *frälsningsarméns alkoholisthem för mindre bemedlade å Kurön*, dels ett anslag av 7,500 kronor för uppehållande av anstaltens verksamhet under löpande år, dels ock ett anslag av 6,000 kronor såsom bidrag till inköp av inventarier för anstalten.

Genom nådigt brev den 13 juni 1913 har Kungl. Maj:t förklarat, att för åtnjutande av de för år 1913 beviljade anslag skulle lända till efter rättelse enahanda villkor, som tidigare varit uppställda.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu frälsningsarmén anhållit dels om ett anslag av 12,000 kronor till uppehållande av anstaltens verksamhet under år 1914, dels ock om ett anslag av 8,000 kronor för inköp av inventarier och förbättring av bostadsförhållandena vid anstalten.

Till stöd härför har anförts bland annat följande.

Vårdanstalten var från början förlagd dels i en villa å den i Björkfjärden i Mälaren belägna Kuröns södra del, dels i den gamla huvudgården en kvarts timmas väg därifrån å öns nordöstra sida. Här var också ladugården belägen tillika med trädgård och det väsentligaste av den öppna jorden. Målet var från början att centralisera hela kolonien vid den gamla huvudgården. Därför uppfördes här på våren och försommaren 1913 en större administrationsbyggnad i fyra våningar, källare och vindsvåning medräknade, likaledes en större ekonomibyggnad i tre våningar. Härigenom ökades möjligheten att tillmötesgå de i allt större antal inkommande ansökningarna om plats med en tredjedel, men det visade sig snart mycket ogynnsamt att bedriva arbetet i kolonien i två avdelningar, varför under sensommaren och hösten samma år planen att inhysa kolo-

Departements-
chefen.

Frälsnings-
arméns
alkoholist-
hem
å Kurön.

nisterna i småstugor börjat sättas i verket, i det att två sådana småhus redan stode färdiga i den gamla trädgården och ett tredje avsågs bliva färdigt i juni 1914. Därmed vore planen för koloniens förläggande på ett ställe, vid den gamla huvudgården, slutförd. Det hade visat sig särdeles gynnsamt i många fall att bereda ensamt rum för kolonisterna. Som följd av de omtalade nybyggena kunde nu beredas ensamt rum för 11 kolonister. Med avseende på inventarier nämnes, att anslaget å tillhoppa 12,000 kronor för åren 1912 och 1913 för detta ändamål avsåg ett kolonistantal av 20. Nu vore emellertid detta antal ökat till 30, vilket nödvändiggjorde en betydlig ökning av anstaltens inventarier.

Av en infortrad översikt över anstaltens inkomster och utgifter under år 1913 inhämtas, att dessa utjämnats vid 65,539 kronor 75 öre med en förlust av 38,157 kronor 33 öre. Då emellertid bland utgifterna återfinnes en post för nybyggnader med 30,451 kronor 49 öre, synes förenämnda förlustsiffra till högst väsentligt belopp innefatta avskrivning av nybyggnadernas värde. I övrigt märkas bland inkomsterna patientavgifter 7,567 kronor 36 öre, statsanslag 13,500 kronor, nettoinkomst av trädgård och lantbruk 3,322 kronor 61 öre samt donationer m. m. 2,992 kronor 45 öre. Bland utgifterna hava upptagits bl. a. avlöningar 6,117 kronor 13 öre, inventarier 6,580 kronor 41 öre, hushållet 14,370 kronor 17 öre, uppvärmning m. m. 975 kronor 72 öre, räntor för oguldet kapital 2,464 kronor 63 öre samt diverse utgifter för patienterna 4,343 kronor 46 öre. Totalkostnaden för anstaltens anordnande jämte uppförande av nybyggnader hade den 1 januari 1914 uppgått till 98,669 kronor 45 öre. Av denna summa inestår 24,000 kronor såsom i fastigheten in-tecknad gäld, 35,607 kronor 82 öre hade utgått av en genom frälsningsarméns försorg för ändamålet insamlad byggnadsfond och 39,061 kronor 63 öre hade av frälsningsarmén förskottsvis likviderats.

Angående patienternas förhållanden har meddelats, att antalet underhållsdagar vid anstalten under år 1913 uppgått till 9,558, att å anstalten intagits 41 och utskrivits 31 personer, att antalet vårdade per dag växlat mellan 28 och 18 samt att medellängden av kurtiden utgjort 1 år.

Medicinal-
styrelsen.

Medicinalstyrelsen har uti infortrat underdånigt utlåtande den 19 november 1913, med hänsyn till det ökade antalet vårdplatser vid anstalten och under åberopande av frälsningsarméns ovan återgivna motivering samt då anstalten dels fortfarande vore i behov av statsunderstöd dels ock uppfyllt hittills uppställda villkor för erhållande av sådant understöd, tillstyrkt bifall till ansökningen.

I utlåtande den 9 april 1914 anför socialstyrelsen:

Social-
styrelsen.

Socialstyrelsen funne den företagna utvidgningen av anstalten från 20 till 30 vårdplatser vara av det värde ur allmän synpunkt, att den samma borde erhålla ekonomisk uppmuntran från statens sida. Då emellertid anstalten tidigare fått för likartade ändamål mottaga betydande belopp och det syntes vara angeläget, att den i alla händelser oundgängliga ökningen i statens utgifter för alkoholistvården icke bleve allt för stor, ansåge sig styrelsen icke kunna förorda högre belopp än 5,000 kronor till inköp av inventarier och förbättrande av bostadsförhållandena vid alkoholisthemmet. Såsom bidrag till uppehållande av verksamheten under år 1914 funne sig styrelsen med hänsyn till förut anförda allmänna grunder för dylika bidrags beviljande samt till anstaltens ökade vårdkapacitet, 30 platser, böra förorda ett anslag av 10,000 kronor.

Vad först angår det begärda bidraget till bestridande av anstaltens driftkostnader, synes det mig icke lämpligt att nu, innan den med anledning av brännvinsvinstmedlens indragning igångsatta utredningen rörande bestämmandet av allmänna grunder för dylika bidrags utgående blivit slutförd, besluta en ökning av ifrågavarande bidrag i så avsevärd mån, som av frälsningsarmén äskas. Jag ansluter mig i denna del till den av socialstyrelsen uttalade meningen och tillstyrker förty, att anstalten i förevarande avseende tilldelas ett anslag av 10,000 kronor.

Departements-
chefen.

Beträffande åter det begärda statsunderstödet till inköp av inventarier m. m. har jag ej funnit de av socialstyrelsen anförda skälen för nedsättning av det i detta avseende äskade beloppet vara fullt övertygande. Det är upplyst, att en väsentlig utvidgning av anstalten ägt rum och att antalet patienter eller kolonister ökats med hälften av förutvarande antalet eller från 20 till 30. Det ligger i öppen dag, att denna betydande utvidgning måste hava medfört åtskilliga kostnader i fråga om bostadsförhållandenas ordnande ävensom för anskaffande av nya inventarier. Socialstyrelsen har ju ock medgivit, att anstalten för utvidgningen bör erhålla uppmuntran från statens sida. De belopp, som förut för samma ändamål tilldelats anstalten, tillhoppa 12,000 kronor under 2 år, synas mig icke så betydande, att enbart med hänsyn därtill en nedsättning av det nu begärda beloppet kan anses motiverat. Det är nämligen att märka, att totalkostnaden för anstalten, oavsett vad som i sådant avseende kan hava tillkommit under innevarande år, uppgått till ungefär 100,000 kronor.

Frånsett nu angivna synpunkter finner jag emellertid ifrågavarande anstalt förtjänt av all den uppmuntran från statsmakternas sida, som kan komma den till del. För den, som varit i tillfälle att besöka an-

stalten och inhämta kännedom om anordningarna därstädes, torde det stå klart, att anstalten skötes på ett förtjänstfullt sätt. På nu anförda skäl tvekar jag ej att tillstyrka, att anstalten tilldelas ett anslag av 8,000 kronor till inköp av inventarier och förbättring av bostadsförhållandena vid densamma.

Föreningen
Vita bandets
alkoholist-
hem för
kvinnor å
egendomen
Håkanstorp.

Riksdagen har år 1913 till uppehållande under år 1913 och 1914 av verksamheten vid föreningen *Vita bandets alkoholisthem för mindre bemedlade kvinnor å egendomen Håkanstorp* i Västra Vingåker beviljat ett anslag av 8,760 kronor samt till reparationer, inventarier m. m. för nämnda anstalt anslagit 9,150 kronor.

Genom nådigt brev den 30 januari 1914 har Kungl. Maj:t föreskrivit följande villkor för åtnjutande av ovannämnda anslag:

att anstaltens förvaltning skall handhavas av en av Vita bandets centralstyrelse utsedd styrelse, som antager föreståndare för anstalten; att anstalten skall stå under tillsyn och kontroll av landshövdingen i Södermanlands län eller, om han anser sig därtill förhindrad, av en av Kungl. Maj:ts befallningshavande i nämnda län förordnad inspektor; att tillsvidare vid anstalten icke flera än 13 patienter samtidigt vårdas; att, utan avseende å hemort inom riket, för det beviljade anslaget vid anstalten mottagas endast mindre bemedlade patienter; att de å anstalten intagna sjukas vård övervakas av legitimerad läkare; att till medicinalstyrelsen ställd berättelse med redogörelse för anstaltens verksamhet under året före utgången av mars månad nästföljande år av anstaltens styrelse och läkare avlämnas till förste provinsialläkaren i länet, samt att till nämnda berättelse fogas särskilda över anstaltens förvaltning under det år, berättelsen avser, upprättade räkenskaper, utvisande såväl anstaltens utgifter och inkomster som ock dess tillgångar och skulder.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har nu föreningen Vita bandets centralstyrelse anhållit om dels ett anslag av 4,745 kronor till underhållskostnader å 1 krona per dag för 13 patienter under år 1915, dels ock ett anslag av 14,066 kronor att användas på följande sätt:

till reparationer och omändringar	
samt inre och yttre inventarier	kronor 11,350: —
» vattenledning	» 1,516: —
» telefonledning	» 1,200: —

Beträffande anstaltens allmänna anordning och planen för dess verksamhet hänvisas till vad i föregående års proposition sid. 26—28 därutinnan anförts. I nu förevarande ansökning meddelas ytterligare följande.

Redan i januari 1913 mottog hemmet sin första patient, och har därstädes under året vårdats 11 patienter, av vilka 8 för närvarande

vistas å anstalten. En stor mängd förfrågningar för kvinnliga alkoholisters räkning hava inkommit, som av olika skäl ej lett till intagning. Fördelarna av det med hemmet förbundna lantbruket hava visat sig påtagliga. Nödig omväxling i sysselsättning och hälsosamt friluftsbete hava härigenom kunnat beredas patienterna, och den krävande skötseln av husdjuren fostrar till ansvars känsla.

Uti en infordrad redogörelse meddelas vidare. Mellan den 31 januari 1913 och den 31 januari 1914 hava på alkoholisthemmet varit intagna 14 patienter i åldern mellan 31 och 53 år. 3 av dessa hava lämnat hemmet efter 1 à 2 månader, en allt för kort tid att lämna något resultat. De patienter, som stannat tiden ut (minst ett år), ingiva goda förhoppningar, men tiden är för kort att våga tala om verkliga resultat.

Beträffande hemmets ekonomiska ställning och i övrigt till stöd för ansökningen har centralstyrelsen meddelat följande.

Den planerade tillbyggnaden och reparationerna hade dragit en kostnad överstigande det begärda anslaget, och vore därför statsbidrag nödigt först och främst till täckande av skillnaden mellan det begärda och det av 1913 års riksdag beviljade anslaget, vilken summa utgjorde 7,950 kronor. Men enär utöver redan anskaffade inventarier ytterligare en del husdjur behövde inköpas samt ett litet bibliotek för patienterna och en hyvelbänk med verktyg vore synnerligen önskvärda, torde anslaget för reparationer och inventarier behöva ökas till 11,350 kronor. Såväl den stora vattenförbrukningen inom själva hemmet — bad och tvätt — som trädgårdens och ladugårdens rationella skötsel hade nödvändiggjort en ledning från sjön med obegränsad vattentillgång, och till detta ändamål hade hemmet erhållit en gåva av 2,000 kronor. Men då den just i dagarna utförda ledningen enligt kontrakt, som uppgjorts efter noggranna förundersökningar och beräkningar, dragit en kostnad av 3,516 kronor, erfordrades härför ett tillskott av 1,516 kronor. En stor svårighet vore hemmets saknad av telefon, då förhållandena kunde vara så pass kritiska, att skyndsamt tillkallande av läkaren eller länsmannen krävdes. Den år 1913 framställda anhållan om bidrag till telefonlednings uppsättande med 1,200 kronor upprepades därför.

I infordrat underdånigt utlåtande den 19 november 1913 har medicinalstyrelsen anfört följande:

»Emot beviljandet av 4,745 kronor till driftkostnader under år 1915 har styrelsen intet att erinra. Vidkommande begärda anslag av 11,350 kronor till reparationer och omändringar samt inre och yttre inventarier, 1,516 kronor till vattenledning och 1,200 kronor till telefonledning, eller tillhopa 14,066 kronor vill styrelsen erinra därom, att styrelsen i utlåtande av den 22 november 1912 tillstyrkt det belopp av 18,300 kronor,

Medicinal-
styrelsen.

som då var föremål för styrelsens prövning och varav 1913 års riksdag sedermera beviljade hälften eller 9,150 kronor. Styrelsen finner sig böra tillstyrka dels återstående 9,150 kronor, däri då inberäknat kostnaden för telefonledningen, dels ytterligare 3,400 kronor eller inalles 12,550 kronor, dels ock 1,516 kronor till vattenledning.»

Social-
styrelsen.

Socialstyrelsen anför i ärendet följande.

För bestridande av kostnaderna för reparationer, inventarier m. m. vid alkoholisthemmet hade föreningen tidigare hemställt om ett anslag av 18,300 kronor. Enligt det vid Kungl. Maj:ts proposition n:r 282 vid 1913 års riksdag fogade statsrådsprotokollet ansåg dåvarande departementschefen, att det begärda anslaget borde beviljas men fördelas på två år. I överensstämmelse härmed beslöt Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att anvisa ett belopp av 9,150 kronor, vilket förslag av riksdagen bifölls. I sin nu föreliggande ansökan hemställde föreningen om dels 11,350 kronor till reparationer och omändringar samt inre och yttre inventarier, dels 1,516 kronor till vattenledning samt dels 1,200 kronor till telefonledning. Med avseende härå ville socialstyrelsen till en början erinra, att kostnaden för telefonledning ingick i det ovanberörda anslag av 18,300 kronor, varav den återstående hälften avsågs skola anvisas av innevarande års riksdag. Om de för telefonanläggningarna beräknade 1,200 kronor lades till nyssberörda belopp av 11,350 kronor för reparationer, inventarier m. m., erhöles en summa av 12,550 kronor, vilken med 3,400 kronor överstege det tidigare beräknade anslagsbeloppet. Ehuruval det torde vara önskvärt för anstalten att till reparationer, inventarier m. m. använda det nu begärda ökade beloppet, ansåge sig styrelsen icke för de vid 1913 års riksdag prövade behoven kunna tillstyrka större anslag än vad då beräknades, nämligen 9,150 kronor. Då emellertid sedermera uppkommit behov av vattenledning och anstalten lyckats för dess anläggande själv uppbringa 2,000 kronor, hemställde socialstyrelsen vidare om anvisande av de för vattenledningens fullbordande erforderliga medlen, 1,516 kronor. Slutligen tillstyrkte socialstyrelsen, att statsbidrag till anstaltens verksamhet under år 1915 måtte beviljas med det sökta beloppet 4,745 kronor.

Departement-
chefen.

För egen del ansluter jag mig till den av socialstyrelsen uttalade meningen och får följaktligen tillstyrka dels ett anslag av 10,666 kronor, nämligen 9,150 kronor till reparationer, inventarier m. m. samt 1,516 kronor för fullbordande av en vattenledning vid anstalten, dels ock ett anslag av 4,745 kronor till uppehållande av anstaltens verksamhet under år 1915.

Innan jag går att redogöra för återstående ansökningar om understöd till anstalter, vilka ansökningar samtliga avse nya, ännu icke fullbordade anstalter, ber jag få återgiva ett av socialstyrelsen i utlåtandet den 9 april 1914 gjort principuttalande beträffande understöd åt dylika anstalter.

Socialstyrelsen anför härutinnan följande.

Med anledning därav att ansökningar om statsbidrag nu föreläge från ett flertal för alkoholistvård avsedda anstalter, vilka antingen vore under bildande eller i allt fall icke tidigare åtnjutit statsunderstöd, hade styrelsen ansett sig böra taga under omprövning, huruvida det kunde vara lämpligt att vid förevarande tidpunkt, då frågan om denna anstaltsvårds rationella ordnande vore aktuell men ännu icke vunnit sin lösning, ikläda staten det ansvar för anstalternas framtida understödande, som ett bifall helt eller delvis till deras nu gjorda framställningar i viss mån måste anses innebära. Styrelsen hade emellertid, i anslutning till vad de förutnämnda sakkunniga anfört, kommit till den uppfattningen, att de till buds stående anordningarna för alkoholistvården vore synnerligen otillräckliga med hänsyn till den ökade frekvens, som torde vara att emotse i samband med ikraftträdandet av 1913 års lag om behandling av alkoholist. Visserligen vore det för dennas effektiva tillämpning mest angeläget att befrämja tillkomsten av allmänna anstalter för alkoholisters internering. Styrelsen hade därför särskilt övervägt, huruvida icke för nytillkommande anstalter borde uppställas det villkoret för erhållande av statsunderstöd, att desamma vid interneringslagens ikraftträdande skulle vara skyldiga emottaga interneringspatienter. För närvarande kunde dock icke klart överskådas, vilka rättigheter och skyldigheter komme att bli förknippade med ställningen såsom allmän anstalt i lagens mening. Ett vidhållande av sagda villkor skulle därför med all sannolikhet förhindra några eller möjligen alla de ifrågavarande anstalterna att nu mottaga anslag och att träda i verksamhet. Då vidare behovet av jämväl enskilda anstalter helt visst komme att ökas vid interneringsförfarandets trädande i tillämpning, hade socialstyrelsen ansett sig böra, utan att påfordra särskilda villkor av nyssberörd art, förorda statsanslag åt de ifrågavarande anstalter, som syntes erbjuda betryggande garantier för ändamålsenlig användning av beviljade medel samt för lämplig vård av patienterna.

Social-
styrelsen.

I likhet med socialstyrelsen anser jag det snart instundande ikraftträdandet av den s. k. interneringslagen icke innebära något hinder mot att tillerkänna anstalter av ifrågavarande slag det statsunderstöd, som

Departements-
chefen.

med hänsyn till tillgången på medel för ändamålet skäligen kan beviljas. Behovet av alkoholistanstalter, grundade på frivilligt inträde, torde för övrigt icke minskas genom tillkomsten av dylika anstalter, avsedda att mottaga patienter genom tvångsiutnering.

**Alkoholist-
hem vid
Rönneholm.**

I en underdånig skrift av den 12 november 1913 har styrelsen för Lunds stifts prästers nykterhetsförbund gjort framställning om statsbidrag för anordnande av ett *alkoholisthem vid Rönneholms gård* i Stehags socken av Malmöhus län.

Av ansökningen jämte bifogade handlingar inbäntas huvudsakligen följande.

Förbundet har för en tid av tio år, räknat från den 1 juni 1914, arrenderat stora boningshuset vid Rönneholm med tillhörande stall och vagnsport ävensom viss del av trädgård, allt utan avgift, med rätt för förbundet att mot en arrendesumma av 25 kronor för hektar jämväl på arrende övertaga visst jordområde om 8 à 10 hektar. Det är förbundets avsikt att här anordna ett alkoholisthem för manliga, företrädesvis obemedlade alkoholister från Skåne och, i mån av utrymme, jämväl från övriga Sydsverige. Hemmet skulle träda i verksamhet den 1 juli 1914 med plats för till en början omkring 20 patienter. Platsen är sunt belägen, med goda kommunikationer; några besvärande grannsamhällen förefinnas ej. Tillfälle finnes till sysselsättning med trädgårdsarbete, möjligen även till arbete med torvupptagning. Boningshuset säges vara väl ägnat för ifrågasvarande ändamål med ett 30-tal rum av lämplig storlek, anordnade efter korridorsystem i tre våningar. Då det i flera år stått öde och förfarits, krävas emellertid genomgående reparationer, som jämte nödiga omändringar även i uthuset torde kräva minst 5,000 kronor. För inre och yttre inventarier torde enligt beräkning vid liknande anstalter behövas ett belopp ej understigande 10,000 kronor. Beträffande förbundets ekonomiska resurser har meddelats, att för ändamålet insamlats ett belopp av 5,100 kronor, varjämte årsbidrag utlovats till sammanlagt 700 kronor.

Styrelsen hemställer nu dels om ett anslag av 10,000 kronor såsom bidrag till reparationer och anskaffande av inre och, huvudsakligen, yttre inventarier, dels ock om ett bidrag till uppehållande av verksamheten vid hemmet under tiden 1 juli 1914—31 december 1915 med 10,950 kronor.

Ett uppgjort förslag till inkomst- och utgiftsstat för nämnda tid slutar å 34,250 kronor. Bland inkomsterna hava, förutom de sökta statsanslagen samt ovan angivna inkomstposter, upptagits patientavgifter med 7,500 kronor. Utgifterna hava förtecknats på följande sätt:

Utgifter:

Reparationer och inredning	kronor	4,000:	—
Inventarier för bostäder, verkstäder och jordbruk	»	9,000:	—
Lön till föreståndare och husmoder 1 1/2 år	»	1,500:	—
» » tjänstepersonal	»	500:	—
Hushållet à 1: 25 pr dag för 20 personer	»	13,687:	50
Bränsle	»	2,500:	—
Underhåll och utskylder	»	1,000:	—
Läkare och medicin m. m.	»	1,000:	—
Oförutsedda utgifter	»	1,062:	50
		<hr/>	
Summa kronor		34,250:	—

Vidare har förbundet insänt förteckning å nödiga utgifter för anstaltens uppsättning, utvisande en totalkostnad av 12,900 kronor. Denna förteckning upptager specificerade belopp för anskaffande av möbler och andra inre inventarier, jordbruksinventarier och kreatursbesättning, maskiner och verktyg för snickeri-, plåtslageri-, skomakeri-, skradderi- och bokbinderiverksamhet, telefon, vattenledning och badinrättning, kallbadhus, båt och båtbygga samt anläggande av trädgård. Tillika har meddelats, att utsedd föreståndare för anstalten tillträtt sin befattning samt att patienter där redan börjat antagas.

Ytterligare har bifogats kostnadsberäkning å reparationer av såväl huvudbyggnaden som stallet, slutande den förra å 4,250 kronor och den senare å 867 kronor 50 öre.

I infortrat underdånigt utlåtande den 3 december 1913 har medicinalstyrelsen anført, att styrelsen anser behov av ytterligare vårdplatser för alkoholister förefinnas samt att de av förbundet framställda anslagskraven, därest anstalten kommer att anordnas efter i ansökningen angivet program, synas mycket måttligt tilltagna, och har styrelsen förtyllstyrkt ansökningen.

Medicinal-
styrelsen.

Socialstyrelsen har i sitt förenämnda utlåtande beträffande den nu ifrågavarande anstalten anført följande.

Social-
styrelsen.

Av de ingivna handlingarna syntes framgå, att de lokala anordningarna bleve tillfredsställande, därest angivna reparationer och dylika arbeten bleve verkställda. Med avseende å anstaltens yttre anordnande torde uppmärksammas, att anstalten icke skulle bliva ägare till anstaltsbyggnaderna m. m. utan allenast för en tid av 10 år erhålla dispositionsrätt över desamma. Denna omständighet vore uppenbarligen ägnad att i viss mån minska statens intresse för att genom ekonomiskt understöd främja anstaltens tillkomst. För detta ändamål beräknades nu sammanlagt

15,000 kronor bliva erforderliga, varav 5,000 kronor för nyssberörda reparations- m. fl. arbeten, samt 10,000 kronor till anskaffande av inre och yttre inventarier. Då för dessa olika ändamål begärdes ett statsbidrag av tillhoppa 10,000 kronor, måste socialstyrelsen av nyss angivna skäl ställa sig tveksam, huruvida tillbörlig trygghet föreläge, för att eventuellt beviljade statsmedel bleve till bestående gagn för alkoholistvården. Då emellertid anstaltens ledning och anordnande i övrigt syntes erbjuda goda garantier och densamma avsåges skola vinna erkännande såsom allmän anstalt enligt 1913 års interneringslag, funne socialstyrelsen övervägande skäl tala för, att densamma finge erhålla det för dess utrustning begärda anslaget av 10,000 kronor. Styrelsen ville jämväl förorda beviljandet av det såsom bidrag till verksamhetens uppehållande under tiden 1 juli 1914—31 december 1915 sökta beloppet av 10,950 kronor.

Departements-
chefen.

De av socialstyrelsen uttalade betänkligheterna mot beviljande av statsunderstöd åt ifrågavarande anstalt, vars fortbestånd utöver arrendetiden på intet sätt är säkerställd, vill jag desto mindre underskatta, som desamma stå i full överensstämmelse med den uppfattning, som kommit till uttryck i riksdagens skrivelse den 17 maj 1912. Riksdagen förmådde sig nämligen i denna skrivelse anse nödvändigt, att bestämmelser utfärdades, huru med de byggnader, för vilkas uppförande eller anordnande till vårdanstalt för alkoholister statsanslag beviljades, skulle till trygghet av statens rätt förfaras, därest anstaltens ifrågavarande verksamhet skulle upphöra. Två utvägar hava anlåtats att i berörda avseende trygga statens rätt. Antingen har fordrats, att stadgarna för vederbörande anstalt skola innehålla bestämmelse därom, att vid upphörande av anstaltens verksamhet tillgångarna så i fast som lös egendom efter skuldernas gäldande skola tillfalla annan likartad stiftelse, eller ock har vederbörande anstalts styrelse fått avgiva skriftlig förbindelse att icke utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande i framtiden använda anstalten till annat än det med densamma avsedda ändamålet. I förevarande fall anser jag mig emellertid trots berörda betänkligheter böra förorda den av ämbetsverken tillstyrkta framställningen, när ifrågavarande nykterhetsförbund genom sin sammansättning får anses erbjuda en viss garanti för en ändamålsenlig användning av anslagsmedlen. Härtill kommer, att ett avslag å framställningen kan befaras sätta förbundet ur stånd att i tilltänkt utsträckning förverkliga planen för anstalten, om vars behov knappast torde råda mer än en mening. Enligt vad förbundets styrelse meddelat, kommer anstaltens ekonomiska förvaltning att handhavas av ett inom styrelsen utsett verkställande utskott, och skall den ställas under sådan uppsikt, som erfordras för anstaltens erkännande

såsom allmän anstalt för vård av alkoholister enligt ovan åberopade lag. Då det med hänsyn till denna lags ikraftträdande inom snar framtid torde vara av vikt att med statsbidrag främja upprättandet av dylika allmänna anstalter, synes mig nyss anförda omständighet ytterligare utgöra ett skäl att förorda framställningen. Med hänsyn till anstaltens begränsade tillgångar torde det begärda statsunderstödet lämpligen icke böra sättas till lägre belopp än vad som begärts.

Villkor för åtnjutande av bidraget torde sedermera av Kungl. Maj:t föreskrivas till betryggande av medlens behöriga användande. Därvid bör i enlighet med riksdagens i dess åberopade skrivelse den 17 maj 1912 uttryckta önskan särskilt tillses, att förbundets styrelse före medlens utbetalande avger förbindelse att, därest anstalten skulle komma att upphöra med sin verksamhet, samtliga efter skuldernas gäldande kvarvarande tillgångar skola tillfalla annan likartad stiftelse. Jag får följaktligen tillstyrka, att förbundet för anordnande av ifrågavarande alkoholisthem vid Rönneholm tilldelas dels anslag av 10,000 kronor som bidrag till reparationer och anskaffande av inventarier m. m. att utgå under år 1914, dels ock ett anslag av 10,950 kronor till uppehållande av verksamheten vid anstalten under tiden 1 juli 1914—31 december 1915.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har Härnösands stiftsråd — med förmälan att stiftsrådet grundat ett *alkoholisthem å Gälegården* i Torps socken av Västernorrlands län — anhållit om ett anslag av 10,000 kronor till iståndsättande av anstaltens åbyggnader samt såsom bidrag till inköp av inventarier.

Alkoholist-
hemmet
Gälegården.

Av ingivna handlingar inhämtas huvudsakligen följande. I november 1913 beslöt stiftsrådet inköpa ett hemman om 160 tunnland i Gäle by i nämnda socken för att där inrätta ett alkoholisthem, som med hänsyn till den av statsmakterna beslutade s. k. interneringslagen ansågs behöfligt. Köpeskillingen utgjorde 10,500 kronor. Fastigheten består till ungefär hälften av inägor samt till återstående del av skogsmark. Ehuru fastigheten befinner sig i mindre väl hävdad skick och dess skogsbestånd är starkt skattat, anser sig likväl stiftsrådet hava gjort ett gott förvärv, då fastigheten är för sitt ändamål synnerligen väl belägen, $\frac{1}{2}$ mil från Viskans järnvägsstation och tämligen isolerad vid en mindre bygdeväg. Platsen erbjuder enligt stiftsrådets mening rika utvecklingsmöjligheter, bland annat därigenom att inom hemmanets område finnes en större å med 39 meters fall, förmedelst vilket minst 100 hästkrafter kunna utvinnas.

För hemmets verksamhet hava följande grundlinjer uppdragits.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 1 saml. 114 häft. (Nr 158.) 5

Gälegårdens alkoholisthem är avsett för manliga alkoholister till ett antal av omkring 20 från Härnösands stift. I första rummet avses att mottaga sådana patienter, som frivilligt inträda, men tillika åsyftar hemmet att, i den mån sådant kan ske utan att förrycka hemkaraktären eller påtrycka hemmet någon fängelseprägel, mottaga även alkoholister, om vilkas tvångsbehandling myndighet medelat beslut. Hemmet ledes enligt god kristlig husordning med största möjliga bevarande av ett gott hems karaktär. Planmässigt ordnat arbete — individuellt avpassat, i största möjliga utsträckning jordbruksarbete — utgör den främsta hävstången vid hemmets upprättande gärning. Hemmets angelägenheter handhavas av Härnösands stiftsråd, som för denna sin förvaltning är ansvarigt såsom för sina övriga åtgöranden och dessutom ställer sig under inspektion av Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet. Stiftsrådet äger att utse en hemstyrelse av personer inom eller utom stiftsrådet för den närmaste uppsikten över hemmet och med befogenhet, som stiftsrådet närmare bestämmer. Stiftsrådet utser föreståndare och övriga funktionärer, fastställer dessas instruktioner, erforderliga ordningsregler samt bestämmer alla avgifter och ekonomiska villkor. Hemmet står under antagen läkares uppsikt och vård.

Stiftsrådet har vidare meddelat följande.

Hemmets åbyggnader besitta god timmerstomme men erfordra grundlig förbättring. Kostnaderna i sådant avseende för huvudbyggnaden uppgå, enligt ett av byggnadssakkunniga framlagt förslag, till 7,500 kronor, vilket belopp huvudsakligen kommer att åtgå till inredning av en vindsvåning samt anskaffande av värmeledning.

Enligt en ingiven ritning är huvudbyggnaden för närvarande inredd i två våningar, varjämte utrymme finnes för den ifrågasatta vindsvåningen. I bottenvåningen finnas en större sal, avsedd till matsal och samlingsrum, kök, kontor, tambur samt förstuga. Våningen en trappa upp inrymmer 5 rum, därav ett större avsett till föreståndarens rum. Den ifrågasatta vindsvåningen är avsedd att anordnas med ett större dagrum samt 8 sovrum. Med denna inredning skulle i byggnaden kunna hysas det avsedda antalet patienter, nämligen 20.

Vidare finnas å fastigheten dels en flygelbyggnad med utrymmen för verkstäder, isoleringsrum m. m., dels ock ett stall, som dock är väl litet för sitt ändamål, ävensom en del ekonomibygnader. En erforderlig ladugårdsbyggnad måste däremot nyuppföras.

Enligt en vid ansökningsfogad tablå skulle samtliga kostnader för anstaltens anordnande ställa sig på följande sätt:

A) Inköpssumman för gården	kronor 10,500: —
B) Reparationskostnader enligt förslag uppgjort av två byggnadskunniga män.	
1. Huvudbyggnadens nyinredning, vindsvåning samt värmeledning	» 7,500: —
2. Flygelbyggnadens reparation	» 800: —
3. Matbodens reparation	» 200: —
4. Tvätt- och bagarstugans reparation jämte tillbyggnad (slöjdsal)	» 1,000: —
5. Logens reparation	» 50: —
6. Vedbodens »	» 100: —
7. Smedjans »	» 200: —
8. Ladornas på fälten reparation	» 350: —
9. Stallets nyinredning m. m.	» 800: —
10. Ny ladugårdsbyggnad för 20 kor, ung- djur m. m.	» 12,500: —
	<hr/>
	Summa kronor 23,500: —
C) Yttre och inre inventarier.	
Möbler, husgeråd m. fl. inre inventarier	kronor 3,000: —
Åkerbruks- och körredskap	» 2,000: —
Två hästar och några kor	» 3,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 8,000: —
	Inalles en total kostnad av kronor 42,000: —

Enligt ett sedermera av arkitekten A. Thurdin uppgjort detaljerat kostnadsförslag rörande ändringsarbetena å huvudbyggnaden, som sedermera inkommit, skulle dessa arbeten emellertid draga högre kostnad än i tablån angivits eller 9,000 kronor.

Landshövdingen och förste provinsialläkaren i länet hava i särskilt avgivet intyg, under åberopande av den kännedom, de äga om ortsförhållandena, och av den garanti för anstaltens ändamålsenliga skötsel, som måste anses ligga i stiftsrådets överinseende och förvaltning, såsom sin övertygelse uttalat, att hemmet i fråga skall fylla ett verkligt behov för den ort, som det med sin verksamhet avser att omfatta, och jämväl bliva till nytta.

Beträffande de ekonomiska betingelserna för anstalten, vilken är avsedd att träda i verksamhet omkring den 1 oktober 1914, meddelas av stiftsrådet följande.

Inköpssumman för egendomen, 10,500 kronor, står fördelaktigt in-tecknad i egendomen. Frivilliga bidrag har stiftsrådet att påräkna dels från enskilda, som redan innan någon egentlig insamling igångsatts,

visat intresse medelst gåvor, däribland 1,000 kronor, dels från en mångfald nykterhetskorporationer, till vilka upprop utgått, dels, om så erfordras, från Västernorrlands läns och Jämtlands läns landsting och städerna inom länen mot erbjudande av vissa platser för patienter från respektive områden, dels i form av inventarier och byggnadsmaterialier från sågverk samt enskilda firmor och personer. Vidare avser stiftsrådet upptaga avgift av varje frivilligt inträdande patient. De i kalkylen beräknade kostnaderna för egendomens iståndsättande kunna beräknas delvis bliva erforderliga ej på en gång, utan efter hand, så nämligen, att en del av »småhusen» ej nödvändigt måste vara i fullgott skick vid anstaltens öppnande. Egendomen har så stort jordbruksvärde, att dess avkastning, inberäknat förmånen av fritt bränsle, beräknas i huvudsak motsvara å fastigheten vilande hypoteksräntor.

Slutligen anför stiftsrådet, att anstaltens verksamhet, åtminstone till en början, kommer att inriktas på ett allsidigt jordbruk jämte hemslöjd och smärre binärningar, såsom trädgårdsarbete m. m., i följd varav t. ex. mera fullständiga arbetslokaler anses kunna undvaras. Stiftsrådet anser sig icke behöva ifrågasätta något ytterligare statsanslag för anstaltens iståndsättande eller anskaffning av inventarier.

Medicinal-
styrelsen.

I infortrat utlåtande av den 26 januari 1914 påpekar medicinalstyrelsen, att på grund av den ringa storleken av rummen i vindsvåningen desamma icke kunna beräknas för mera än en person i i varje eller 8 personer. I våningen en trappa upp är det meningen att förlägga halvenskilda rum jämte rum för föreståndaren. För denne torde lämpa sig bäst det för sig belägna rummet mitt för trappan. För patienterna återstå i denna våning sålunda 4 rum, som icke lämpligen kunna beläggas med mera än högst 10 personer, om man beräknar omkring 20 kubikmeter per person. Styrelsen anser därför, att hemmet bör beräknas för 18 patienter. Vad för övrigt angår de för reparationen och värmeledningen beräknade kostnaderna anser medicinalstyrelsen dessa icke vara för högt beräknade. Styrelsen har ej någon invändning att framställa mot stiftsrådets begäran om ett statsbidrag till hemmets ordnande av 10,000 kronor, utgörande cirka 25 procent av totalkostnaden, hemmanets inköpspris inräknat, eller cirka 33 procent av beräknade kostnaden för reparation, inredning och utrustning. Styrelsen tillstyrker förty bifall till framställningen, dock under följande villkor:

1) att hemmet med nuvarande utrymme beläggas med högst 18 patienter;

2) att styrelsen framdeles får tillfälle yttra sig över värmeledningens anordning i detalj;

3) att stiftsrådet åläggas avgiva förbindelse att icke framdeles använda byggnaderna för annat än det avsedda ändamålet, utan att Kungl. Maj:t därtill givit tillstånd; samt

4) att hemmets styrelse bör åläggas att årligen före mars månads utgång avgiva berättelse enligt fastställt formulär över hemmets verksamhet under föregående år.

Socialstyrelsen har i ärendet anfört följande:

Med avseende å stiftsrådets framställning kan med fog erinras, att anstaltens ekonomiska organisation icke synes vara tillfyllestgörande ordnad. Av vad i ämnet blivit upplyst framgår emellertid, att anstaltens anordnande kommer att ställa sig jämförelsevis billigt samt att goda utsikter förefinnas för avsevärda tillskott från olika håll till anläggningskostnaderna. Då därjämte stiftsrådets intresse för saken måste anses giva goda garantier för anstaltens framtida skötsel, och stiftsrådet förklarat sig icke ämnat vidare påkalla statens stöd för anläggningskostnadernas bestridande, finner socialstyrelsen sig böra förorda det begärda statsbidraget. För dess åtnjutande anser styrelsen böra uppställas de villkor. Kungl. Maj:t finner skäligen bestämma.

Social-
styrelsen.

Vid prövning av ansökningar om statsanslag till upprättande av nya anstalter av det slag, varom här är fråga, anser jag synnerligen viktigt tillse, att de ekonomiska betingelserna för vederbörande anstalt ställa sig så, att dess verksamhet kan anses fullt tryggad. Är detta icke förhållandet, kan ju riskeras, att anstalten får upphöra med sin verksamhet efter kortare eller längre tid. I förevarande fall har socialstyrelsen uttalat vissa betänkligheter i angivna avseende. Till fullo beaktande dessa, anser jag dock i likhet med socialstyrelsen, att de icke böra föranleda avslag å ansökningen. Därvid har jag särskilt tagit hänsyn till den offervillighet från landstings, städers, nykterhetskorporationers och enskildas sida, varom stiftsrådet ansett sig kunna uttala grundade förhoppningar. Själv har styrelsen i detta avseende jämväl anfört, att efter gårdens iståndsättande densamma vid rationell drift kan beräknas lämna avsevärd avkastning. Vidare torde, såsom socialstyrelsen ock framhåller, stiftsrådets tillsyn över anstalten erbjuda en god garanti för anstaltens lämpliga skötsel. Härtill kommer, såsom jag ovan anfört, att det med hänsyn till interneringslagens snara ikraftträdande torde vara av vikt att främja upprättandet av alkoholistanstalter. Enligt vad stiftsrådet meddelat, avses att efter nämnda tidpunkt å anstalten bereda plats för minst 10 patienter, om vilkas internering myndighet beslutat. Såsom en ej oviktig omständighet torde i detta sammanhang framhållas, att — fränsett den förut befintliga Flodakolonien, som

Departements-
chefen.

delvis torde arbeta efter andra linjer — denna anstalt veterligen är den enda hittills planlagda i hela Norrland.

Beträffande de av medicinalstyrelsen föreslagna villkoren för statsbidragets åtnjutande har jag ej något att erinra. I enlighet med ämbetsverkens hemställan får jag alltså tillstyrka ett anslag av 10,000 kronor till byggnadsarbeten och inköp av inventarier för ifrågakvarande anstalt att utgå under år 1914.

Flodahemmet i Skåne.

Uti en till medicinalstyrelsen ingiven, till Kungl. Maj:t ställd skrift av den 10 december 1913 har föreningen Floda kolonier utan personlig ansvarighet, angående vars ändamål och verksamhet hänvisas till den å sid. 18—21 härovan intagna redogörelsen därför, anfört följande:

Genom inköp av två hemmansdelar Asmastorp inom Hästveda socken av Kristianstads län hade föreningen erhållit möjlighet att utvidga sin verksamhet medelst upprättande därstädes av en filial till föreningens ovan omförmälda koloni Floda nr 1 i Vemdalen av Jämtlands län. Den nya anstalten, som skulle benämnas *Flodahemmet i Skåne*, skulle stå under föreningens förvaltning och ledas efter samma metod som Flodakolonien. Dock komme intet verkstadsarbete utöver gårdens behov att bedrivas, utan avsikten vore att lägga an på lantbruk, trädgårdsskötsel och svinavel m. m. I första hand vore anstalten avsedd till upptagningsanstalt för Flodakolonien och skulle därför till en början anordnas så enkelt som möjligt. Den inköpta fastigheten, som skulle tillträdas den 14 mars 1914, hade en areal av omkring 235 tunnland, varav vid pass 35 tunnland åker, något mer odlingsbar jord och resten skog. Fastigheten, som hade ett för sitt ändamål lämpligt, högt och friskt läge, vore bebyggd med en vanlig gammaldags bondgård samt nödiga uthus. Bostadshuset komme att efter en beslutad erforderlig ombyggnad inrymma, i bottenvåningen kök jämte 2 domestikrum och skafferi, matsal jämte ytterligare 2 rum och förstuga samt i en vindsvåning tvättrum, rum för vårdare och 6 patientrum, vardera för 2 patienter. Efter fullbordad reparation skulle bostadshuset lämna plats för gift föreståndare, piga, fördräng, vårdare (diakon) samt 12 kolonister. Hemmet vore avsett att träda i verksamhet senast den 1 maj 1914. Ändringsarbetena å bostadshuset skulle med nödig hjälp utföras av patienter. Avsikten vore att sedermera i gårdens omedelbara närhet uppföra en större huvudbyggnad, inrymmande kök, matsal, rum för föreståndare med familj samt en trappa upp 2 gavelrum för 4 kolonister. Det nuvarande bostadshuset komme därigenom att lämna utrymme för ytterligare minst 4 kolonister samt ett större läs- och skrivrum. Gårdens uthuslängor vore mycket rymliga, och kunde i dem inredas nödiga verkstä-

der för gårdens behov, utan att intrång gjordes på lantbrukets behov av utrymme. Köpeskillingen för fastigheten uppginge till 15,000 kronor och nämnda summa ävensom några tusen kronor för inköp av inventarier och kreatur hade av föreningen anskaffats. Emellertid erfordrades för reparation av bostadshuset enligt av byggnadskunnig person uppgjord beräkning ett belopp av 2,500 kronor.

I sin förenämnda skrift har nu föreningen anhållit om dels ett anslag å 2,500 kronor för reparationer m. m. vid hemmet, dels ock ett understöd av 3,000 kronor till uppehållande av verksamheten vid hemmet under år 1914, det sistnämnda beloppet beräknat efter 1 krona för vård dag.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 26 januari 1914 anført, att styrelsen mot om- och tillbyggnadsförslaget för bostadshuset ansett sig böra anmärka, att bredden på de för kolonisterna avsedda rummen i övre våningen vore väl liten (2,5 meter) samt att uppvärmningsanordning av något slag, kaminer eller kakelugnar, syntes böra inrättas i dessa rum. Mot den beräknade kostnaden hade styrelsen däremot ej anledning framställa någon anmärkning. Med hänsyn till det behjärtansvärda ändamål, för vilket de begärda anslagen vore avsedda, hade medicinalstyrelsen ansett sig icke böra avstyrka den av föreningen gjorda framställningen.

Medicinal-
styrelsen.

Socialstyrelsen erinrar till en början i sitt utlåtande, att hemmet skulle hava samma ändamål som Flodakolonien i Vemdalen och sålunda hava till huvudsaklig uppgift att lämna vård åt frigivna fångar och lösdrivare, som äro alkoholister, samt anför vidare följande. Mot den nya anstaltens lokala anordningar (15 platser) hade medicinalstyrelsen i sitt ovannämnda utlåtande riktat vissa erinringar, utan att dock därav föranledas att avstyrka statsanslag. Socialstyrelsen funne visserligen önskvärdt, att de av medicinalstyrelsen framförda önskemålen bleve beaktade, men ansåge icke nödigt att uppställa detta såsom villkor för statsunderstöd. Att sådant måtte tilldelas anstalten, ville socialstyrelsen så mycket hellre förorda, som erfarenheterna från det under samma ledning stående Flodahemmet i Vemdalen syntes tillfyllestgörande bestyrka, att anstaltens verksamhet skulle bliva av samhällsgagnelig betydelse. Mot de begärda beloppen hade styrelsen intet att invända.

Socialsty-
relsen.

Föreningen har uppgivit, att till föreningen, särskilt från landets sydligaste del inkomna framställningar om vårdplats vid föreningens koloni i Vemdalen föranlett föreningen att upprätta ifrågavarande filial av kolo-

Departements-
chefen.

nien, och att redan i december 1913 så många ansökningar lågo inne, att hela det antal platser, som stode till förfogande i den nya anstalten vid dess öppnande, omedelbart komme att fyllas. Med hänsyn till det sålunda starkt kända behov, som med denna anstalt skulle tillgodoses, och den synnerligen förtjänstfulla verksamhet, som föreningen utövar vid sin förut befintliga koloni — samma vårdprinciper äro ju avsedda att tillämpas vid den nya anstalten — anser jag mig, under återopande tillika av vad socialstyrelsen anfört, böra tillstyrka bifall till ifrågavarande ansökning och hemställer sålunda om statsanslag med dels 2,500 kronor till anordnande av ifrågavarande hem att utgå under år 1914, dels ock 3,000 kronor som bidrag till verksamheten vid anstalten under år 1914. Beträffande de villkor, som jämlikt Kungl. Maj:ts bestämmande böra uppställas för åtnjutande av berörda understöd bör, på sätt medicinalstyrelsen hemställt, bl. a. föreskrivas, att förbindelse skall av föreningen avgivas att icke utan Kungl. Maj:ts medgivande i framtiden använda anstaltsbyggnaden för annat än det nu därmed avsedda ändamålet samt att före bidragets utbetalande skall genom besiktning utrönas, att byggnadsarbetet blivit på tillfredsställande sätt utfört.

**Blekinge
läns all-
männa nyk-
terhetsför-
bunds
planerade
alkoholist-
anstalt å
Långsjöryd
m. m.**

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift den 16 december 1913 har styrelsen för Blekinge läns allmänna nykterhetsförbund anhållit om ett anslag av 20,000 kronor under år 1914 att användas som bidrag till anordnande av en *alkoholistanstalt å hemmanet Långsjöryd* inom Backaryds socken i Blekinge län.

Av ansökningen jämte ytterligare i ärendet ingivna handlingar inhämtas huvudsakligen följande.

a) Byggnads-
anslag m. m.

Förbundet, som utgör en sammanslutning av inom länet för nykterhetsarbete intresserade personer och föreningar, har till uppgift att, på sätt förbundet finner lämpligt, verka för nykterhetssakens befrämjande inom länet. Förbundet har under år 1913 för förverkligande av ett inom förbundet länge hyst önskemål, nämligen att kunna inom länet åstadkomma en alkoholistanstalt, för en köpeskillning av 20,000 kronor förvärvat ovannämnda fastighet, omfattande 80 tunnland, varav omkring hälften utgöres av åkerjord. Å fastigheten varande skog lämnar bränsle och virke till husbehov. Fastigheten, som skulle tillträdas den 1 oktober 1914, befinner sig jämte åbyggnader i gott stånd och enligt gängse pris skulle dess värde ej obetydligt överstiga den erlagda köpeskillingen. Fastigheten har en för nu ifrågavarande ändamål lycklig belägenhet med goda kommunikationer förmedelst den på 4 kilometers avstånd befintliga Backaryds järnvägsstation med ett i allt fall lagom isolerat läge invid Långsjön i en icke tätt bebyggd trakt. Tillfälle kan beredas

patienterna till åkerbruk, trädgårdsskötsel, fiske, hantverk m. m. Anstalten beräknas kunna mottaga 22 patienter.

Emellertid kräva egendomens åbyggnader en genomgripande omändring. Manbyggnaden borde förse med en större tillbyggnad, rymmande i bottenvåningen 2 arbetssalar jämte badrum, ångpannerum och plats för kolförråd m. m. och i vardera av våningen en trappa upp och vindsvåningen 7 rum, därav 3 enkelrum och de övriga avsedda för vardera 2 patienter. Den nuvarande manbyggnaden skulle användas på följande sätt: i bottenvåningen matsal för 24 personer, expeditionsrum, rum för läkare och husmoder, kapprum, ett större bostadsrum, kök, betjäningsrum och serveringsrum samt i vindsvåningen 3 eventuella bostadsrum jämte en öppen vind och åtskilliga vindskontor. Nybyggnaden skulle uppföras av trä på stenfot.

Vidare vore avsikten att på något avstånd från manbyggnaden för en jordbruksföreståndare uppföra ett bostadshus om 3 rum, tambur, serveringsrum och kök jämte vinds- och källarutrymmen.

Styrelsen har på anmodan ingivit ritningar till dessa byggnadsföretag samt därvid bland annat meddelat, att kostnaden enbart för byggnadsarbetena av anlita arkitekt beräknats till omkring 30,000 kronor, i vilket belopp skulle ingå kostnaderna för värmeledning enligt vattensystem, ledningar för ventilation, vatten och avlopp samt telefon.

Till mötande av samtliga kostnader för anstaltens anordnande, omkring 50,000 kronor, uppgiver förbundets styrelse, att på frivillig väg insamlats ett belopp av 15,000 kronor. Av köpeskillingen för fastigheten hade endast hälften kontant guldits, när återstoden av det insamlade beloppet ansetts behövt för den planerade tillbyggnaden och för löpande utgifter. Medel saknas således för gäldande av resterande köpeskillning för fastigheten, för uppförande av nytt mindre bostadshus, till anskaffande av inventarier och kreatur samt till avlöning av personal och övriga driftkostnader. För dessa utgifters täckande behövdes det sökta statsbidraget å 20,000 kronor. Då kostnaderna för företaget i dess helhet emellertid avsevärt sprungit i höjden, bleve framdeles ett betydligt större statsanslag erforderligt, om anstalten skulle kunna komma till stånd.

I infortrat utlåtande av den 18 februari 1914 har medicinalstyrelsen icke funnit skäl till annan anmärkning i hygieniskt hänseende, än att sovrummen i huvudbyggnaden synas väl små. Enkelrummen komma sålunda att i huvudvåningen få 21 kubiketers och i vindsvåningen endast 15 kubiketers luftkub. För de större rummen ställer sig förhållandet ännu något sämre, beräknat per vårdplats. För att dessa rum

Medicinalstyrelsen.

skola kunna godkännas ur hygienisk synpunkt, fordras därför, att kraftig luftcirkulation genom centraluppvärmning och evakuationskanaler anordnas. Enligt beskrivningen är det också meningen att anordna centraluppvärmning och evakuation, men såväl planen för som detaljerna av anordningarna torde böra av sakkunnig myndighet granskas och godkännas, innan arbetet utföres.

Under förutsättning att föreskrifter i ovannämnda riktning lämnades, hade styrelsen icke något att erinra mot ifrågavarande om- och tillbyggnad.

Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen har i utlåtande den 9 april 1914 anfört följande.

Då förbundet under långvarig verksamhet i nykterhetssyfte särskilt intresserat sig för alkoholistvården och på detta område otvivelaktigt utfört ett samhällsnyttigt arbete, syntes detsamma hava grundade skäl att påräkna statens ekonomiska understöd för sitt ifrågavarande företag, därest detsamma visade sig vara i olika avseenden väl planlagt. En granskning ur denna synpunkt gäve emellertid vid handen, att planen för anstaltens anordnande icke syntes vara betryggande. Enligt vad som inhämtades av ansökningshandlingarna, hade den för anstalten inköpta egendomen betingat ett pris av 20,000 kronor, vartill komme den till minst 30,000 kronor beräknade kostnaden för nybyggnader. Då emellertid därjämte erfordrades anstalts-, verkstads- och jordbruksinventarier till ett belopp, som icke torde kunna sättas lägre än till 15,000 kronor, bleve hela kostnaden för anstaltens första anordnande minst 65,000 kronor. Därest emellertid, såsom syntes vara avsett, endast halva inköpspriset för egendomen komme att erläggas kontant, uppginge i alla händelser det för anstaltens igångsättande från början erforderliga beloppet till ej mindre än 55,000 kronor. För att möta denna utgift disponerade förbundet ungefär 15,000 kronor, vartill skulle komma det begärda statsbidraget om 20,000 kronor. Även under förutsättning att detta i och för sig skäligen höga statsanslag skulle beviljas, måste anstalten alltså ytterligare uppbringa minst 20,000 kronor för att kunna träda i verksamhet. Någon garanti hade emellertid icke ställts i utsikt för dessa medels anskaffande genom förbundets försorg, vadan den eventualiteten icke torde vara utesluten, att förbundet framdeles måste begära även dessa anvisade av staten. Då sålunda någon säkerhet icke syntes föreligga för att det begärda anslaget komme att trygga anstaltens tillkomst och ekonomiska ställning samt i övrigt kostnaden för dess anordnande måste anses vara hög i förhållande till den beräknade värdkapaciteten, kunde styrelsen icke under nuvarande förutsättningar förorda bifall till den gjorda ansökningen.

På de av socialstyrelsen sålunda anförda skälen anser jag mig icke kunna tillstyrka bifall till förevarande framställning.

Departements-
chefen.

Uti underdånig skrift av den 31 december 1913 har förbundets styrelse vidare — med förmälan att i förbundets verksamhet under de 6 sista åren ingått att inackordera drinkare i de alkoholisthem, som utom länet finnas, och att förbundet under de 4 sista åren av stadsfullmäktige i Karlskrona åtnjutit ett årligt anslag av 500 kronor för utövande av alkoholistvård inom länet men att stadsfullmäktige emellertid avslagit en av förbundet gjord framställning om dylikt understöd jämväl för år 1914 — anhållit om bidrag till alkoholistvården inom Blekinge till så stort belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt.

b) Anslag till
alkoholistvård
i övrigt.

Över denna framställning har socialstyrelsen avgivit infortrat utlåtande av den 9 april 1914 och därvid anført följande.

Socialsty-
relsen.

Föreliggande ansökan avser beviljande av statsanslag till verksamhet, i vad denna äsyftar alkoholisters vårdande å alkoholisthem. Med avseende å kostnaderna för sådan anstaltsvård har hittills den principen tillämpats, att staten lämnar visst understöd direkt till anstalterna, men att de vårdavgifter, som upptagas för patienterna, bestridas av dem själva, deras anhöriga eller den för deras tillfrisknande och upprättande intresserade kommunen. Enligt socialstyrelsens uppfattning bör detta system, som jämväl upptagits i 1913 års interneringslag, framgent vinna tillämpning. Skulle nämligen staten bidra till erläggandet av patienternas vårdavgifter, komme densamma att på två olika vägar lämna medel till alkoholistvården och i själva verket övertaga det huvudsakliga ekonomiska ansvaret för denna vård. Hur behjärtansvärd förbundets ifrågavarande verksamhet än kan vara, anser socialstyrelsen sig icke kunna förorda statsunderstöd till densamma.

På de av socialstyrelsen sålunda anförda skälen anser jag icke heller förevarande framställning kunna förordas till nådigt bifall.

Departements-
chefen.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har styrelsen för *arbetshemmet Björknäs* anhållit om ett understöd av 5,000 kronor till uppehållande av hemmets verksamhet under år 1914.

Arbets-
hemmet
Björknäs.

Av ansökningsen jämte bilagor inhämtas huvudsakligen följande.

Ursprungligen i syfte att åstadkomma ett mindre hem med jordbruk för mottagande av arbetslösa lösdrivare och frigivna fångar, vilket tillika skulle bli ett övningsfält för diakoner, som önskade utbilda sig för räddnings-

arbetet bland lösdrivare och frigivna, har genom en av svenska diakon-sällskapets styrelse tillsatt kommitté för ett pris av 35,000 kronor inköpts Björknäs gård i Järlåsa socken i Uppland, $\frac{1}{2}$ mil från Järlåsa anhaltstation mellan Uppsala och Sala. Fastigheten utgöres av 148 tunnland inägor samt 225 tunnland skogs- och hagmark. Huvudbyggnaden innehåller i nedre våningen 5 rum och kök, i övre 8 små rum. Flera rum kunna där inredas. Dessutom finnas två mindre flygelbyggnader med bostadsrum och kök, tvättstuga och snickarverkstad, vidare statbyggnad, magasin, stall, två logar och en stor ladugård, där plats finnes för 40 kor och två par oxar. I stallet är plats för 8 hästar. Äganderätten till fastigheten har överlåtits på svenska kyrkans diakonistyrelse, under det förvaltningen av hemmet och dess verksamhet uppdragits åt svenska diakonsällskapet, vilket utövar densamma genom en för hemmet tillsatt särskild styrelse. Denna överlåtelse har skett i form av ett nyttjanderättskontrakt på 50 år.

Arbetshemmet Björknäs, vars verksamhet fortgått sedan den 17 maj 1912, har till ändamål att till kroppslig och andlig hälsa återställa genom dryckenskap skadade män, särskilt lösdrivare och frigivna fångar, som själva begära att bli intagna på hemmet. Detta är sålunda avsett för män i sådana omständigheter, att de hava svårt att finna stadigvarande arbete och att bestå i de frestelser, som äro förbundna med arbetslösheten, samt därför önska att komma in i ordnat arbete och goda levnadsvanor. För hemmet gälla vissa ordnings- och arbetsregler, vilka äsyfta att förhjälpa de där intagna till att bli vana vid ett gott hemliv och göra dem dugliga att finna sin utkomst på landsbygden såsom lantarbetare, småbrukare eller yrkesmän.

Vistelsetiden vid hemmet är avsedd att i vanliga fall utgöra ett år. De i hemmet intagna erhålla förutom mat, husrum, tvätt och lyse m. m. en arbetspremie, som i regel vid tio timmars arbetsdag utgår sålunda:

Grad 1.	1—3 mån.	kr. 1: 20	per vecka =	kr. 15: —	
» 2.	4—6 »	» 2: 40	» » =	» 30: —	
» 3.	7—9 »	» 3: 60	» » =	» 45: —	
» 4.	10—12 »	» 4: 80	» » =	» 60: —	150: —
» 5.	Andra året	» 6: —	» »		300: —
» 6.	Tredje året	» 9: —	» »		450: —

Om en i hemmet intagen en eller flera dagar vägrar fullgöra sina sysslor, riskerar han att bli debiterad för kost och logi. År 1912 intogs i hemmet 8 personer, av vilka 5 voro kvar vid årets slut. Med

få undantag hava de uppfört sig väl under vistelsen vid hemmet. Något obehag för kringliggande trakt har ej försports. Enligt intyg av anstaltens läkare voro i slutet av oktober 1913 11 personer, alla arbetare, intagna i hemmet. Angående samtliga förefinnas intyg av legitimerad läkare eller fängelsepräst, utvisande att de varit hemfallna åt betydande alkoholmissbruk.

För hemmets förverkligande hade företagits insamlingar, varigenom hopbragts

åren 1909—1911	25,914	kronor	53	öre
år 1912	10,556	»	25	»
1/1—31/10 » 1913	4,438	»	17	»

För år 1912 balansera inkomster och utgifter å 26,710 kronor 85 öre med en behållning av 1,833 kronor 20 öre. Bland inkomsterna märkas försålda produkter från Björknäs, för vilka influtit 9,538 kronor 89 öre.

Tillgångar och skulder hava förtecknats sålunda:

Tillgångar den 31 december 1912:

Kassabehållning	kr.	1,833: 20
Egendomen Björknäs	»	35,000: —
Fordran hos svenska diakonanstalten	»	387: 78
Inventarier	»	3,787: 92
Linne och sängkläder	»	363: 05
Beklädnadsförrådet	»	76: 15
Dragare	»	2,950: —
Kreatur	»	7,450: —
Spannmål	»	2,632: 03
Rotfrukter	»	480: —
Hö och halm	»	800: —
	Summa kr.	55,759: 03

Skulder den 31 december 1912:

Inteckningslån i bank	kr.	20,000: —
Kreditivskuld i bank	»	5,000: —
Skuld å inventarier	»	1,059: 06
Svenska diakonanstalten	»	921: 25
Outtagen lön till föreståndaren	»	800: —
Obetalda räkningar	»	1,459: 55
Kapitalbehållning	»	26,519: 17
	Summa kr.	55,759: 03

Enligt hemmets årsberättelse för år 1912 hava under året ganska stora reparationer utförts å Björknäs, men åtskilligt återstår att förbättra. Ett önskemål är att få vatten- och slaskledning för köket. En trappa upp hava två nya rum iordningställt. Här återstår emellertid åtskilligt arbete såsom inredning av ett bostadsrum och ett badrum samt en del målningsarbeten. Dessutom behöva alla kakelugnar omsättas samt källaren ombyggnas och tillökas. I magasinet behöva väggar och tak repareras. I ladugården hava cementgolv och cementfoderbord inlagts till hälften. Här måste emellertid taket göras nytt, och med tiden behöves en vindturbin med rörledningar. I stallet är en snar reparation av nöden, enär hela golvet är uppruttet, väggarna ganska dåliga samt stenfoten, taket och spiltinredningen i behov av reparation. Hela huset måste höjas från marken. Ett nytt svinhus måste uppföras. Gödselstaden måste flyttas och cementering för dess behov verkställas. Åkerjorden är ej ännu på långt när i god hävd. Särskilt av nöden är fördjupning av ett större utfallsdike, som går mitt genom hela egendomen. Å denna finnes mycken ouppodlad mark och mycket annat att ordna, ett sakförhållande, som styrelsen anser vara av stor betydelse för dem, som skola fostras och behöva få arbetsglädje.

Styrelsen har låtit uppgöra ett kostnadsförslag till behövliga reparationer och förbättringsarbeten, slutande å ett belopp av 8,940 kronor, ävensom till uppförande av en lada för en summa av 1,500 kronor.

På anmodan av hemmets styrelse har läkaren vid kuranstalten Sans Souci, förste stadsläkaren K. G. Tingvall den 15 april 1914 avgivit ett yttrande av i huvudsak följande innehåll angående hemmets lämplighet för dess syfte och angående de sanitära förhållandena därstädes.

Vid ett besök på platsen erhöll Tingvall uteslutande gynnsamma intryck. Hemmet avser att för vård under minst 1 år mottaga manliga, huvudsakligen till följd av dryckenskap förkomna individer. Å egendomen, som har ett tilltalande fritt och sunt läge, finnes en medelstor envånings mangårdsbyggnad med frontespis och gavelrum å övre botten, vilken byggnad nu blivit försatt i gott stånd och till sitt inre något omändrats för hemmets behov. Den rymmer på nedre botten förstuga med hall, föreståndarens kontorsrum samt 3 samsmanhängande rum för honom jämte familj, köksavdelning, matsal med plats för omkring 20 personer, biblioteks- och sällskapsrum — med en ej så oansenlig boksamling — bostadsrum för en biträdande diakon. Skyddslingarnas sovrum äro samtliga belägna i övre våningen med dörrar åt ett öppet mittparti. Här finnas 6 ordinära rum, vartdera bekvämt rymmande 2 personer, samt två mindre rum för vartdera en person; dessutom erforderliga

garderober och förvaringskontor. Alla rummen äro ljusa samt synas lätt kunna luftas och hållas rena. Byggnadens hela inredning och rummens beskaffenhet syntes Tingvall vara särdeles gynnsamma för upprätthållande av disciplin och ordning. De yttre betingelserna torde vara i fullt mått tillstädes för att här kunna skapa en känsla av verklig hemtrevnad. Den rymliga gårdsplanen begränsas av två mindre flyglar. I den ena bor gårdens stalldräng, och den inrymmer dessutom en fullständig snickarverkstad. I den andra förefinnes tvättstuga, badrum och rum för skomakeri. Byggnaderna omgivas av en förfallen trädgård, som nu skulle omläggas och som för tillfället bereder arbete åt ett par pensionärer. På ett tillräckligt stort avstånd ligga de solida ladugårds- och stallbyggnaderna samt en statbyggnad, inom vilken 2 nu obegagnade rum lätt skulle kunna iordningställas, om behov av dem skulle yppa sig. Ett önskemål vore, att badrummet kunde förläggas till huvudbyggnaden och liksom köket förses med anordning för ständig tillgång på varmt vatten. Köket i sin helhet vore ock förtjänt av en grundlig reparation.

Egendomens storlek och beskaffenhet föreföll Tingvall särdeles lämpad att ständigt kunna bereda nyttig och omväxlande sysselsättning åt sådana, som önska bliva återförda till ett ordnat och verksamt liv, på samma gång dess resurser böra kunna skänka en känsla av god hushållning och lugn hemtrevnad. I omgivningen finnes endast fast bosatt jordbrukarbefolkning. Detta jämte det avskilda läget torde i hög grad verka försvarande på åtkomsten av spritdrycker för hemmets skyddslingar.

Till stöd för framställningen åberopar styrelsen ytterligare följande.

För sitt underhåll och utveckling är hemmet i ekonomiskt avseende i första hand hänvisat till avkastningen av den lantegendom, på vilken hemmet är beläget. Men då denna egendom vid inköpet var rätt förfallen och då dels på grund härav, dels genom ogynnsamma väderleksförhållanden egendomens skördar de första åren efter dess övertagande varit mindre givande, har egendomens bidrag till hemmets ekonomi hittills ej kunnat bliva så stort. Hemmets övriga ekonomiska resurser hava under år 1913 varit några få inträdesavgifter à 250 kronor samt allmänhetens frivilliga bidrag. Vad de senare angår, hava de under året ej kunnat hållas i jämnhöjd med vad som inflöt vid hemmets startande, något som ej bör förvåna, då det alltid tar sin tid, innan behovet av ett nytt företag sådant som detta hinner växa sig starkt i den välgörande allmänhetens medvetande. För arbetshemmets underhåll år 1913 hava redan tagits i anspråk överskotten från föregående år, enär de hittills influtna medlen varit allt för ringa för att därmed kunna bestrida

de stora utgifter, som äro förknippade med anstaltens underhåll. Den sålunda försvagade ekonomien är i behov av ett kraftigt understöd, därest icke arbetshemmets bestånd och lovande lugna utveckling skall äventyras. Då en med denna anstalt likartad, Flodakolonien i Härjedalen, erhåller statsunderstöd för sin verksamhet, har styrelsen härutinnan funnit ett särskilt skäl för bifall till förevarande framställning.

Social-
styrelsen.

Uti infortrat utlåtande den 23 april 1914 har socialstyrelsen anfört följande.

Arbetshemmet Björknäs är en av de vårdinrättningar, som upprättats av och fortfarande ledas från svenska diakonanstalten. Hemmets uppgift är att omhändertaga arbetsföra lösdrivare och frigivna fångar för att genom uppfostrande och härdande arbete samt moralisk påverkan upprätta och för samhället nyttiggöra dem. Det synes socialstyrelsen utau vidare klart, att en sådan verksamhet är till stort gagn för de individer, som bliva föremål för densamma, och jämväl är av betydelse för det allmänna. Ansökningshandlingarna såväl som av styrelsen inhämtade upplysningar giva ock vid handen, att diakonanstalten även i denna del av sin verksamhet arbetar med uppoffrande intresse och framgång. I sin ansökan har arbetshemmets styrelse särskilt riktat uppmärksamheten på, att de å hemmet vårdade i regel äro »genom dryckenskap skadade», vilka självmant vilja intagas för att bliva återställda till kroppslig och andlig hälsa. Enligt vad det vill synas har sökanden därför tänkt sig, att hemmet borde äga påräkna statsunderstöd av samma skäl som de egentliga alkoholistanstalterna.

Otvivelaktigt äro lösdrivare i allmänhet notoriska alkoholister; lösdrivares uppfostran till samhällsnyttiga medborgare måste därför till väsentlig del ske enligt samma principer, som tillämpas vid de för mindre bemedlade alkoholister avsedda vårdanstalterna. Vid kolonien Floda nr 1 torde flertalet patienter regelbundet tillhöra lösdrivarnas och de frigivna fångarnas kategori; och sannolikt kommer förhållandet att bliva detsamma vid det under organisation varande Flodahemmet i Skåne. Emellertid synes en skillnad göra sig gällande därutinnan, att de sistberörda anstalterna fästa huvudsaklig vikt vid att emottaga alkoholister, oavsett om de äro lösdrivare eller icke, medan vid arbetshemmet Björknäs förhållandet är det motsatta. Obestriddigt är emellertid, att arbetshemmet i avsevärd utsträckning och på erkännansvärt sätt meddelar alkoholistvård. Viss tvekan kan sålunda råda, huruvida arbetshemmet Björknäs kan betraktas såsom en alkoholistanstalt av det slag, att det bör äga påräkna statsunderstöd av de för alkoholistvård särskilt avsedda statsmedlen. Däremot synes otvivelaktigt, att hemmets uppgift samt sättet för dess fyllande

böra giva detsamma grundade anspråk på även ekonomisk uppmuntran från statens sida.

Socialstyrelsen har icke varit i tillfälle att kunna själv närmare undersöka, huruvida anstaltens lokala anordningar äro ur vårdsynpunkt lämpliga. De av förste stadsläkaren i Uppsala, K. G. Tingvall, härom meddelade upplysningarna synas emellertid tillfyllestgörande ådagalägga, att anstalten, särskilt i betraktande av patienternas sociala nivå och vanor, måste anses fylla alla rimliga anspråk. Några betänkligheter synas ej heller böra framkallas av den omständigheten, att icke arbetshemmet självt är ägare till egendomen Björknäs, utan denna upplåtits med nyttjanderätt på 50 år. Det synes vidare vara ådagalagt, att oaktat stor offervillighet av diakonsällskapet och andra anstaltens främjare betydande svårigheter möta att fullfölja och utveckla dess verksamhet. Vid sådant förhållande anser sig socialstyrelsen böra förorda, att arbetshemmet för år 1914 tilldelas statsunderstöd, på villkor, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma. Med hänsyn bland annat till angelägenheten att iakttaga varsamhet vid vidgandet av statens understödsverksamhet anser emellertid socialstyrelsen icke tillrädligt att bevilja hela det begärda beloppet, utan förordar, att såsom statsbidrag för år 1914 anvisas 3,000 kronor.

Vid bedömandet av frågan om understöd till ifrågavarande arbets- Departements-
chefen. hem har jag särskilt tagit fasta på uttalandena av de båda läkare, som yttrat sig angående hemmet. Dettas läkare upplyser, att enligt intyg av myndighetsperson hemmets skyddslingar *utan undantag* varit hemfallna åt betydande alkoholmissbruk, och enligt doktor Tingvall, vilken i egenskap av läkare vid anstalten Sans Souci har stor erfarenhet i alkoholistvård, får anstalten anses hava mycket goda förutsättningar att utöva en verksam sådan vård. I sistnämnda omdöme anser jag mig med stöd av den förebragta utredningen kunna instämma. De båda läkarnas uttalanden angiva, att hemmet i själva verket har ett arbetsfält i viss mån motsvarande Flodakoloniens, något som ock i ansökningen framhålles.

Den omständigheten, att de för arbetshemmet utfärdade bestämmelserna synas peka mot en verksamhet uteslutande inriktad på lösdrivare och frigivna fångar, oavsett om dessa äro alkoholister, synes mig icke böra tillmätas någon avgörande betydelse. Såsom socialstyrelsen anført, kunna i allmänhet lösdrivare betecknas såsom notoriska alkoholister, och i ansökningen har anstaltens ändamål formulerats sålunda, att det är att omhändertaga och bota genom dryckenskap skadade män, särskilt lösdrivare och frigivna fångar. Då i varje fall formerna torde

betyda mindre än själva saken, samt socialstyrelsen vitsordat, att arbetshemmet i avsevärd utsträckning och på ett erkännansvärt sätt meddelar alkoholistvård, hyser jag ej någon tvekan därom, att hemmets verksamhet är av det slag, för vilket understöd i det avseende, varom nu är fråga, bör utgå.

Jag erinrar i detta sammanhang åter om den med hänsyn till sin verksamhet likartade Flodakolonien; jag finner nämligen vad socialstyrelsen anfört om förefintligheten av viss skillnad mellan Flodakolonien och Björknäshemmets verksamhet icke vara av nämnvärd betydelse i sak. Då understöd till Flodakolonien första gången söktes, år 1911, uttalades inom riksdagens andra kammare tvivel, huruvida dess verksamhet låge inom ramen för de uppgifter, vilka riksdagen i skrivelse den 18 maj 1905 angivit böra genom anslag från brännvinsvinstmedlen understödjas. Riksdagen beslöt emellertid bevilja kolonien understöd från dessa medel, ett beslut som, på sätt av det ovan sagda framgår, sedermera varje år upprepats.

Under sådana förhållanden och då understöd till hithörande slag av nykterhetsverksamhet hädanefter icke utgår av särskilda medel jämlikt i allmän författning meddelad föreskrift, synas mig inga som helst betänkligheter möta mot att låta de praktiskt sett talande skäl för understöd åt arbetshemmet, som den verkställda utredningen ådagalagt, komma till sin rätt. Jag tillstyrker sålunda, att anstalten tillerkännes statsunderstöd för sin verksamhet.

Beträffande storleken av det understödsbelopp, som torde böra komma arbetshemmet till godo, får jag, i överensstämmelse med vad socialstyrelsen föreslagit, tillstyrka ett belopp av 3,000 kronor att utgå under år 1914.

**Svenska
nykterhets-
sällskapet.**

För vart och ett av åren 1895—1903 har riksdagen på extra stat beviljat ett anslag av 4,000 kronor för utgivning och spridning av nykterhetsskrifter. Dessa anslag hava ställts till förfogande av svenska nykterhetssällskapet eller, såsom detsamma, sedan Kungl. Maj:t den 7 februari 1902 fastställt nya stadgar för sällskapet, benämnes, *svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade svenska nykterhetssällskapet.*

Med anledning av Kungl. Maj:ts framställningar har riksdagen för vart och ett av åren 1904—1908 på extra stat anvisat enahanda belopp för befrämjande av den verksamhet, som enligt fastställda stadgar ålåg nämnda sällskap.

År 1908 medgav riksdagen, att av de enligt 25 § i brännvinsförsäljningsförordningen till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder avsatta brännvinsförsäljningsmedlen finge för främjande under år 1909 av sällskapet verksamhet utgå ett belopp av 4,000 kronor. Under vart och ett av åren 1909—1913 anvisades för samma ändamål av ifrågavarande medel 8,000 kronor att användas för sällskapet verksamhet under åren 1910—1914.

Under åberopande av inlämnad årsberättelse för sällskapet verksamhet under arbetsåret 1912—1913 ävensom av vad sällskapet vid föregående tillfällen uttalat i fråga om behövligheten av det understöd, som från statens sida kunde lämnas dess strävanden, har nu sällskapet styrelse i skrivelse den 15 september 1913 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till sällskapet för år 1915 anvisa ett belopp av 8,000 kronor att användas för den verksamhet, som enligt fastställda stadgar åligger sällskapet.

Socialstyrelsen har i infortrat utlåtande den 31 december 1913 tillstyrkt bifall till förevarande framställning.

Med hänvisning till den utredning om sällskapet verksamhet, som lämnats i det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 184 till 1909 års riksdag fogade utdrag av statsrådsprotokollet, och då sällskapet verksamhet fortfarande torde vara förtjänt av all uppmuntran från statens sida, anser jag ifrågavarande ansökning böra bifallas.

Departements-
chefen.

Med bifall till särskilda av Kungl. Maj:t därom gjorda framställningar har riksdagen till understöd för fortsatt utgivande av *tidskriften Mimer* på extra stat för vartdera av åren 1907 och 1908 beviljat ett anslag av 1,500 kronor.

Tidskriften
Mimer.

I anledning av Kungl. Maj:ts framställningar har riksdagen under vart och ett av åren 1908—1913 medgivit, att av ovan omnämnda brännvinsförsäljningsmedel finge för tidskriftens fortsatta utgivande under åren 1909—1914 utgå, för år 1909 1,500 kronor samt för vart och ett av åren 1910—1914 2,000 kronor.

I skrivelse den 15 oktober 1913 har nu lektorn Johan Bergman, i egenskap av utgivare av omnämnda tidskrift, hemställt om beredande jämväl för år 1915 av enahanda belopp, som det senast beviljade, eller 2,000 kronor, för tidskriftens fortsatta utgivande under år 1915, och har Bergman därvid upplyst, att tidskriften under år 1915 komme att utgivas efter samma plan och under samma medverkan, som hittills.

Uti utlåtande den 31 december 1913 har socialstyrelsen förordat bifall till ansökningen.

Departement-
schefen.

Även jag finner densamma vara förtjänt av bifall.

**Sverges
lärares
nykterhets-
förbund.**

Med anledning av särskilda nådiga framställningar medgav riksdagen år 1909, att för främjande av *Sverges lärares nykterhetsförbunds* verksamhet finge under år 1910 av ifrågavarande brännvinsförsäljningsmedel utgå ett belopp av 2,000 kronor. Under vart och ett av åren 1910—1913 anvisades ett belopp av 3,000 kronor att användas för främjande av förbundets verksamhet under åren 1911—1914.

I en den 29 september 1913 dagtecknad ansökning har nu sagda förbund anhållit om utverkande av riksdagens medgivande, att för främjande av förbundets verksamhet under år 1915 finge, under de villkor, Kungl. Maj:t täcktes bestämma, utgå ett anslag av 3,000 kronor. Till stöd härför har i ansökningen anförts en del uppgifter angående verksamheten under år 1912, varav framgår, att nämnda verksamhet fortgår efter i huvudsak den plan, som finnes angiven i Kungl. Maj:ts proposition nr 282 till 1913 års riksdag, sid. 36 och 37.

Härutöver meddelas bland annat följande.

En ny plan för nykterhetsundervisningen har utarbetats av en utav förbundet utsedd kommitté och utsändes i höstterminens programblad. Förbundsstyrelsen ärnar vidtagna åtgärder för dess spridande till alla landets skolor. För sparverksamhetens allmänna införande i landets skolor arbetar förbundet alltjämt, och styrelsen har under fjolåret hos Kungl. Maj:t framhållit behovet av understöd för anskaffande av s. k. skolsparbössor till skolorna. Styrelsen samlar för utgivning ritningar och kostnadsförslag till enkla och billiga skolbadsanläggningar för landsbygdens folkskolor. För närvarande behandlas inom förbundet frågan om åtgärder mot ungdomens tobaksbruk.

Med 1913 års ingång skedde en utvidgning av förbundet genom en stadgeändring, enligt vilken seminarister, tillhörande Sverges studerande ungdoms helykterhetsförbund, under seminarietiden få bliva medlemmar av förbundet utan skyldighet att erlägga årsavgift. Redan under vårterminen anmälde sig 522 seminarieelever som medlemmar. Seminarieavdelningen oberäknad, hade förbundet under år 1912 vuxit från 1,826 medlemmar i 49 lokalföreningar till 2,165 i 59 lokalföreningar. Hela medlemsantalet uppgick sålunda i september 1913 till 2,687.

Socialstyrelsen har i sitt utlåtande av den 31 december 1913 tillstyrkt bifall till framställningen, och har jag ej heller något att erinra däremot.

För vart och ett av åren 1910—1914 har riksdagen anvisat dels för främjande av *Sverges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås* verksamhet ett belopp av 8,000 kronor, dels ock för nedannämnda ändamål följande belopp nämligen:

för främjande av <i>Sverges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds</i> verksamhet	kronor 4,000: —
för främjande av <i>Sverges nationaltempels av Tempelarorden</i> studieverksamhet	» 3,000: —
för främjande av <i>nykterhetsorden Verdandis</i> studieverksamhet	» 2,000: —
för främjande av <i>Sverges storloges av I. O. G. T.</i> studieverksamhet	» 8,000: —
för främjande av <i>Nationalgodtemplarordens</i> studieverksamhet	» 2,000: —
för främjande av <i>nykterhetsföreningen Vita bandets</i> studieverksamhet	» 2,000: —

*Sverges
nykterhets-
sällskaps
representantförsam-
lings upp-
lysnings-
byrå m. m.*

Vidare har riksdagen för främjande av *Sverges blåbandsförening*s studieverksamhet anvisat för år 1910 3,000 kronor och för vart och ett av åren 1911—1914 4,000 kronor.

Därjämte har riksdagen till främjande av *järnvägsmännens helnykterhetsförbunds* verksamhet av samma medel för vart och ett av åren 1909—1914 beviljat 2,000 kronor.

Hos Kungl. Maj:t har nu *Sverges nykterhetssällskaps representantförsamling* i skrivelse den 15 september 1913 anhållit om anslag för upprätthållande av omförmälda upplysningsbyrås verksamhet ävensom till övriga 8 ovannämnda nykterhetskorporationer för år 1915 med enahanda belopp, som anvisats för år 1914, dock att för främjande av *Sverges blåbandsförening*s studieverksamhet äskats ett till 5,000 kronor förhöjt anslag.

Till stöd för sin framställning har representantförsamlingen anfört.

Såsom av en ansöknings bifogad rapport från upplysningsbyrån framginge, hade byråns arbete under år 1912 i jämförelse med föregående år ytterligare ökats. Antalet till byrån ingångna skriftliga förfrågningar hade sålunda ökats från 766 till 835. Av de skriftliga förfrågningarna hade flertalet avsett olika sidor av nykterhetsarbetet (265), upplysningar om rusdryckslagarnas tolkning och efterlevnad (244), framställningar från utlandet om uppgifter rörande förhållandena i Sverige (98) samt statistiska uppgifter rörande nykterhetsarbetet eller rusdryckshandlingen i in- och utlandet (39). Å byrån höllos ett 60-tal tidningar från landets skilda delar för att i enlighet med instruktionen för byrån

kunna följa den svenska pressens ställning till nykterhetsfrågan och beriktiga de i ett eller annat avseende vilseledande uppgifter rörande nykterhetssaken, som stundom förekomme. Likaledes genomgås dag för dag, för att kunna följa nykterhetsarbetet i utlandet, ett femtiotal utländska tidningar och tidskrifter från de övriga nordiska länderna, Tyskland, Österrike, Schweiz, Italien, Frankrike, Belgien, Holland, England, Amerika, Brasilien, Sydafrika och Australien, varjämte varje vecka till den svenska nykterhetspressen utsänts utförliga meddelanden om vad i fråga om nykterhetsarbetet i utlandet förekommit. Slutligen hänvisades till de redogörelser för tidigare beviljade anslag, som i enlighet med Kungl. Maj:ts föreskrift avgivits till kammarrätten.

Beträffande de till representantförsamlingen anslutna nykterhets-sällskapens verksamhet, för vilken anslag tidigare lämnats, återopades dels de av respektive sällskap till Kungl. Maj:t ingivna berättelserna för år 1912 och redogörelserna till kammarrätten för användningen av anslagen för nämnda år, dels vid ansökningen fogade berättelser från respektive sällskaps årsmöten år 1913, varav framginge, att samtliga dessa sällskap med allt större iver fortsatte den folkbildningsverksamhet, för vilken statsanslag de senare åren lämnats, och att de utöver statsanslagen för detta ändamål använde och för ingångna arbetsåret anvisat betydande belopp av sina egna medel. Om detta omfattande arbete skulle kunna fortsättas och ytterligare utvecklas, krävdes fortfarande det stöd, ett beviljat statsanslag gäve.

Beträffande anslaget till Sveriges blåbandsförening, vore det hittills åtnjutna beloppet, 4,000 kronor, i förhållande till medlemsantalet lägre än det till flertalet av de övriga likställda sällskapen utgående, och för övrigt hade föreningens studieverksamhet visat stora utvecklingsmöjligheter, vilka dock icke kunde i önskad omfattning tillgodogöras utan ökade ekonomiska resurser, vartill föreningens egna medel ej lämnade tillgång.

Social-
styrelsen.

I infortrat utlåtande har socialstyrelsen tillstyrkt, att anslag till enahanda belopp, som under år 1914 tilldelats ifrågasatt nykterhetsorganisationer, måtte tillerkännas dem jämväl för år 1915. Styrelsen avstyrker följaktligen den ifrågasatta höjningen av anslaget till Sveriges blåbandsförbund och återopar som stöd härför, att riksdagen genom skrivelse den 24 maj 1912 begärt och socialstyrelsen i underdånigt utlåtande den 8 december 1913 tillstyrkt verkställande av utredning, i vad mån ett mera planmässigt och effektivt undervisnings- och upplysningsarbete i nykterhetsfrågan vore erforderligt och kunde genomföras såväl inom som utom skolan. I avvaktan på denna utredning ansåge styrelsen det vara

nödvändigt att iakttaga synnerlig varsamhet beträffande höjning av äldre dylika anslag. Den begärda höjningen av anslaget vore emellertid icke tillräckligt motiverad.

Representantförsamlingens upplysningsbyrå synes jämväl under år 1915 vara i behov av anslag till samma belopp, som anvisats för innevarande år, och föreligger icke heller anledning att indraga eller minska understödet för någon av här ifrågavarande nykterhetsorganisationer. Å andra sidan synes socialstyrelsen hava förebragt fullgiltiga skäl mot att nu höja anslaget till Sverges blåbandsförening, varför jag tillstyrker, att samtliga ifrågavarande nykterhetssällskap tilldelas anslag för år 1915 med samma belopp, vartill anslagen för år 1914 bestämts.

Departementschefen.

Med bifall till därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen medgivit, att för vart och ett av åren 1911—1914 finge under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, till understöd för utgivande under åren 1911—1914 av »*Tirfing, tidskrift för nykterhetsundervisning och hälsolära*», utgå ett belopp av 1,500 kronor.

Tidskriften Tirfing.

I underdånig ansökning har nu centralförbundet för nykterhetsundervisningen hemställt om utverkande hos riksdagen av anslag till oförändrat belopp för fortsatt utgivande av nämnda tidskrift under år 1915.

Efter nådig remiss har socialstyrelsen tillstyrkt bifall till den gjorda ansökningen; och har jag ej heller något att erinra mot bifall till densamma.

På grund av särskilda framställningar har riksdagen beviljat för vart och ett av åren 1910—1914 ett anslag av 750 kronor till styrelsen för *internationella byrån i Lausanne för alkoholismens bekämpande*.

Internationella byrån för alkoholismens bekämpande.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har lektorn Johan Bergman såsom ordförande i byråns styrelse anhållit om ett understöd åt byrån jämväl för år 1915 av 750 kronor.

I infordrat utlåtande har socialstyrelsen tillstyrkt ifrågavarande anslag. Mot bifall till ansökningen är från min sida intet att erinra.

Under flera år har riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag anvisat anslag till främjande av *centralförbundets för nykterhetsundervisning* verksamhet, och har detta anslag under vart och ett av åren 1909—1914 utgått med 10,000 kronor.

Centralförbundets för nykterhetsundervisning verksamhet.

Med åberopande därav, att förbundets arbete fortfarande bedreves i samma omfattning som förut och att dessutom nya uppgifter förestode, har förbundet nu i underdånig ansökning anhållit, att proposition måtte avlätas till riksdagen om anvisande av anslag till förbundet jämväl för år 1915 med 10,000 kronor. Förbundet har meddelat, att hittills beviljade anslag använts till förbundets allmänna förvaltning och verksamhet enligt de av Kungl. Maj:t fastställda grunderna, och har förbundet i detta avseende hänvisat dels till den av förbundet i februari 1913 avgivna berättelsen över förbundets verksamhet under år 1912, dels ock till förbundets styrelse- och revisionsberättelse för år 1912, av vilka handlingar exemplar finnas bilagda ansökningen.

Social-
styrelsen.

Uti infortrat underdånigt utlåtande den 31 december 1913 har socialstyrelsen tillstyrkt bifall till ifrågakvarande framställning.

Departements-
chefen.

Då jag anser förbundet fortfarande vara förtjänt av understöd till samma belopp, som senast utgått, förordar jag förbundets nu förevarande ansökning.

Centralför-
bundet för
nykterhets-
undervis-
ning, angä-
ende kurser
i hälsolära
och alko-
hologi.

Med anledning av därom gjord framställning medgav 1911 års riksdag, att av de medel, som jämlikt 25 § i brännvinsförsäljningsförordningen vore eller bleve avsatta för främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder, finge under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövades lämpliga, utgå ett belopp av 51,000 kronor till anordnande under år 1912 av *kurser i alkohologi och hälsolära* dels för ämneslärare och ämneslärarinnor vid folkskoleseminarierna, vid folkhögskolorna samt vid de under överstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalterna ävensom för gymnastiklärarna vid folkskoleseminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskollärare.

Enligt nådigt beslut den 14 juli 1911 anmodades centralförbundet för nykterhetsundervisning att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag angående sättet och villkoren för anordnande av ifrågakvarande kurser, och utfärdade Kungl. Maj:t den 19 januari 1912 på förslag av centralförbundet föreskrifter i ämnet samt ställde anslaget till förbundets förfogande för det med detsamma avsedda ändamålet. Av det anvisade beloppet voro 18,000 kronor avsedda för kursen för seminiarielärare m. fl. och 33,000 kronor för kursen för folkskollärare.

På därom gjord framställning beviljade sedermera 1912 års riksdag 56,000 kronor för anordnande under år 1913 av ifrågakvarande kurser,

och har slutligen 1913 års riksdag anvisat ett lika stort anslag för år 1914 för samma ändamål.

I september 1913 har centralförbundet i underdånig ansökning anhållit, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen äska anslag för år 1915 *dels* med 23,000 kronor för en nio veckors utbildningskurs under nämnda år i alkohologi och hälsolära för lärare vid folkskoleseminarier och småskoleseminarier, folkhögskolor och högre folkskolor samt för lärare vid de under överstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalterna ävensom för gymnastiklärare vid allmänna läroverk och seminarier, *dels ock* med 33,000 kronor för en liknande sex veckors utbildningskurs för folkskolans lärarkår.

Till stöd för denna framställning har centralförbundet anfört.

Sedan år 1907 har riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag årligen beviljat medel för en nio veckors vetenskaplig sommarkurs i alkohologi och hälsolära för seminariernas, allmänna läroverkens, flickskolornas och folkhögskolornas lärarkårer samt gymnastiklärare vid rikets seminarier och allmänna läroverk. För de kurser, som hållits 1908—1911, ha de beviljade medlen uppgått till 25,000 kronor årligen. Till 1912 års kurs beviljades 18,000 kronor och för kursen 1913 har riksdagen beviljat 23,000 kronor. Att beloppet kunde minskas möjliggjordes därigenom, att år 1912 antalet deltagare minskades till 16 i stället för 20 samt 1913 och 1914 undervisningen i alkohollära sammanslogs med samma undervisning i kursen för folkskollärare, ävensom att dagtraktamentet bestämdes till 8 kronor i stället för såsom förut 10.

I enlighet härmed skulle en förnyad kurs för seminarierna m. fl. lärare för år 1915 draga följande kostnad:

124 föreläsningar à 30 kronor	kronor	3,720: —
51 » » à 15 » (andra hälften betalas av kursen för folkskollärare)	»	765: —
149 demonstrationer à 10 kronor	»	1,490: —
amanuenser	»	1,850: —
20 kursdeltagare à 8 kronor	»	10,080: —
20 reseersättningar à i medeltal 50 kronor	»	1,000: —
materiel	»	2,300: —
vaktmästare	»	550: —
trycksaker	»	200: —
skrivmateriel, telefoner, porto, annonser, lokaler, revision m. m.	»	545: —
organisation och expedition	»	500: —

Summa kronor 23,000: —

Den första vetenskapliga sommarkursen för folkskollärare hölls i Stockholm den 13 juni—23 juli 1910, den andra den 15 juni—26 juli 1911, den tredje den 9 juli—19 augusti 1912 och den fjärde av samma slag den 8 juli—18 augusti 1913, över vilken sistnämnda kurs centralförbundet skulle inlämna berättelse före den 15 november 1913.

De av sakkunniga framställda önskemålen dels att undervisningen i kemi bleve förlängd med 18 timmar eller 3 dagar, vilket skulle innebära en ökning i kostnaderna med 2,000 kronor, dels att flera assistenter anställdes, vilket skulle öka kostnaderna med ytterligare 2,000 kronor, kvarstode ännu, men med hänsyn till vad som i 1911 års statsverksproposition anförts som skäl till Kungl. Maj:ts avslag på förbundets anhållan år 1910 i berörda avseende, hade förbundet ansett sig för det närvarande icke böra upprepa sin anhållan om kursens förlängning och ökat assistentarvode.

Kostnadsberäkningen skulle sålunda ställa sig på följande sätt:

81 föreläsningar à 30 kronor	kronor	2,430:—
51 » à 15 »	»	765:—
84 demonstrationer à 10 kronor	»	840:—
13 assistenter à 250 kronor	»	3,250:—
100 deltagare à 4 kronor under 42 dagar	»	16,800:—
100 reseersättningar av i medeltal 50 kronor	»	5,000:—
materiel	»	1,100:—
vaktmästare	»	900:—
trycksaker	»	500:—
skrivmateriel, telefoner, porto, lokaler, revision, annonser m. m.	»	915:—
centralbyrån för organisation och expedition	»	500:—
	Summa kronor	33,000:—

Social-
styrelsen.

I sitt utlåtande den 31 december 1913 framhåller socialstyrelsen, att statens bidrag till ovannämnda utbildningskurser i alkohologi och hälsolära synes vara synnerligen högt och knappast stå i riktig proportion till kursernas resultat. Att styrelsen icke desto mindre finner sig böra tillstyrka statsbidrag för dessa kurser till nu begärda belopp är att tillskriva det läge, vari frågan om nykterhetsundervisningen för närvarande befinner sig. Med avseende härå erinrar styrelsen, på sätt ovan redan är nämnt, att riksdagen genom skrivelse den 24 maj 1912 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, i vad mån ett mera planmässigt och effektivt undervisnings- och upplysningsarbete i nyk-

terhetsfrågan vore erforderligt och kunde genomföras såväl inom som utom skolan. I anledning av nådig remiss i ämnet har ock styrelsen i underdånigt utlåtande den 8 december 1913 tillstyrkt verkställandet av en dylik utredning. I avvaktan på denna har styrelsen icke ansett sig böra för närvarande ifrågasätta någon sänkning med avseende å anslag, som förut av Kungl. Maj:t och riksdagen beviljats för undervisnings- och upplysningsarbetet i nykterhetsfrågan.

Vad angår den föreslagna kursen för folkskollärare, för vilken tidigare anvisats 33,000 kronor, erinrar jag om att i näst föregående års proposition i ämnet dåvarande departementschefen såsom skäl mot en då sökt höjning av ifrågavarande anslag anfört samma skäl, som nu av socialstyrelsen åberopats mot ifrågasatt sänkning av anslaget. Även för mig står det klart att, innan utredning om ett effektivt ordnande av nykterhetsundervisningen blivit slutförd, någon ändring beträffande de för detta ändamål hittills anslagna understöden — och detta gäller båda de ifrågavarande ansökningarna — icke bör ifrågakomma.

Departements-
chefen.

I underdånig ansökning har centralförbundet för nykterhetsundervisning vidare anfört.

På framställning av Kungl. Maj:t hade 1909 års riksdag beviljat 3,500 kronor för utgivande av dels en grafisk tabell över årliga förbrukningen av brännvin, vin och öl i Sverige, dels en kemisk analys av vissa berusande och icke berusande drycker. På grund av trängande behov av *ny åskådningsmateriel*, särskilt i folkskolan, vilket tagit sig uttryck bland annat genom talrika framställningar till centralförbundet om utgivning av sådan, hade förbundets styrelse vart och ett av åren 1909—1912 ånyo ingått till Kungl. Maj:t med ansökningar om förnyad proposition till riksdagen angående anslag för ifrågavarande ändamål, vilka ansökningar Kungl. Maj:t dock ej kunnat tillmötesgå. Då centralförbundet toge för givet, att orsaken till att Kungl. Maj:t icke bifallit dessa ansökningar icke vore den, att Kungl. Maj:t ansett behov ej vidare föreligga av ny undervisningsmateriel, utan fastmera den, att medel icke förefunnits, vågade förbundet även nu upprepa sin framställning och detta så mycket hellre, som från olika håll upprepade framställningar blivit gjorda, att centralförbundet måtte med all kraft fullfölja denna angelägenhet. En ytterligare anledning hade även tillkommit för påskyndandet av ny materiels utgivande därigenom, att förbundet för de sommaren 1911 hållna internationella utställningarna i Dresden, Hamburg och Haag låtit utarbeta talrika grafiska tabeller m. m., vilka väl förtjänade att utgivas

Central-
förbundet
för nykter-
hetsunder-
visning
angående
åskådnings-
materiel.

och komma undervisningen i Sverige till godo. Men detta kunde näppeligen ske, såvida icke förbundet erhöle det ekonomiska understöd, utan vilket förbundet ej såge sig i stånd att med kraft gripa sig an med detta arbete.

Då centralförbundet emellertid icke vågade hoppas på att något större anslag skulle kunna beredas på en gång, hade förbundet ansett lämpligast att nu, liksom år 1912, inskränka sig till att begära ett anslag å 2,150 kronor, varigenom det skulle bliva centralförbundet möjligt att — med tillskjutande för egen del av samma summa — utgiva de 3 grafiska tabeller rörande alkoholens inverkan på skjutskickligheten, som utarbetats på grundval av kapten B. Boys mycket uppmärksammade arbeten i ovannämnda avseende. Dessa tabeller bifogades skrivelserna i reproduktion. Det syntes centralförbundet ävenledes i detta sammanhang böra anmärkas, att kapten Boy på uppdrag av centralförbundet nu fortsatte sina undersökningar om alkoholens inverkan på skjutförmågan för att ytterligare komplettera föregående arbeten.

Centralförbundet hölle före, att undervisningen om alkoholens verkningar på skyttens träffsäkerhet, uthållighet och nervsystem skulle vara väl på sin plats icke blott vid seminarierna och de allmänna läroverken samt folkskolornas högre klasser, utan även vid våra folkhögskolor, inom våra omkring 8,000 nykterhetsföreningar ävensom vid arbetarinstitut och i den allmänna föreläsningsverksamheten samt vid föreläsningar för värnpliktiga.

Att denna undervisning komme att i hög grad befrämjas och underlättas genom de nu föreslagna tabellerna, syntes vara alldeles uppenbart. För lärarkåren bleve givetvis varje nytt hjälpmedel av den största betydelse, när det gällde att på ett effektivt sätt tillämpa cirkuläret den 4 november 1892 angående undervisningen om alkoholens verkningar.

Men förutom dessa tre planscher funne centralförbundet det vara av behovet påkallat, att åskådningsmateriel utarbetades och tillhandahölles för undervisningen i småskolans och läroverkens lägre klasser. Centralförbundet hade härutinnan fått mottaga upprepade framställningar från lärarhåll, och hade representantförsamlingen vid sitt senaste årsmöte beslutat anmoda styrelsen att tillse, det närmast utgäves någon för åskådningsundervisningen på småbarnsstadiet lämplig plansch och nämndes såsom lämpliga att ifrågakomma till utgivande bilderna »Avlöningsafton», »De två vägarne», »Räddningsarbete» samt »Den som byggde ett hus och den som samlade en hög av tomma tunnor».

Centralförbundets styrelse hade för sin del tänkt sig, att den förstnämnda planschen borde närmast ifrågakomma, och hemställde därför

om ett förslagslanslag på exempelvis 1,000 kronor att mot redovisning användas och mot villkor, att centralförbundet bestrede hälften av kostnaderna. Härigenom skulle förbundet sättas i stånd att redan nu vidtaga åtgärder för utgivandet av planschen i fråga i 2,000 exemplar.

Över centralförbundets hemställan 1912 angående anslag för utgivande av åskådningsmateriel anförde socialstyrelsen i då inhämtat utlåtande i ämnet att, då frågan om nykterhetsundervisningens ordnande enligt riksdagens beslut skulle göras till föremål för utredning och därvid jämväl uppmärksamhet torde komma att ägnas åt de pedagogiska hjälpmedlen vid densamma, socialstyrelsen ansåge, att man borde tillsvida låta anstå med anslag till åskådningsmateriel för nykterhetsundervisning i avvaktan på utredningens resultat, varför socialstyrelsen avstyrkte centralförbundets ansökan.

Då centralförbundet jämväl nu upprepade sin framställning, berodde detta på övertygelsen om att ifrågakommande utredning ej komme att jäva den uppfattning om nämnda åskådningsmateriels nödvändighet, för vilken centralförbundet här ovan gjort sig till tolk. Centralförbundets representantförsamling måste anses väl känna behoven och önskemålen på detta område, då ju densamma inneslöte ett flertal representanter för såväl skolan som nykterhetsarbetet bland barn.

För att än ytterligare styrka lämpligheten av att utgiva ovannämnda materiel hade centralförbundet igångsatt en utredning.

Sålunda har centralförbundet från folkskolinspektörer m. fl. inhämtat yttranden angående behovet av en utvidgad och förbättrad nykterhetsundervisning och särskilt angående lämpligheten av att utgiva Jacopins tavla »Avlöningssafton» såsom åskådningsmateriel för dylik undervisning i småskolan. Enligt en av centralförbundet till civildepartementet ingiven sammanfattning av berörda yttranden hava i frågan yttrat sig 41 av rikets folkskolinspektörer samt dessutom 3 ledare för nykterhetsförbundens verksamhet bland barnen.

Beträffande den första punkten, nämligen i vad avseende behov förefinnes för en förbättrad nykterhetsundervisning, hava 8 inspektörer starkt betonat nödvändigheten av, att åskådningsmateriel anskaffas och göres tillgänglig för alla folkskolor; på ordnad undervisning även i småskolan yrka 6 av de tillfrågade. En inspektör anser, att ingen som helst nykterhetsundervisning bör ifrågakomma på småskolestadiet. Övriga tillfrågade hava i denna fråga ej alls uttalat sig.

Beträffande den andra punkten, rörande lämpligheten av att som åskådningsmateriel för småskolan utgiva nyssnämnda tavla, hava 19 av svaren gått i avvisande riktning. Planschen anses mindre lämplig på

grund av dess gripande realism. De flesta förorda den emellertid till uppsättande på offentliga lokaler såsom ett varnande exempel för ungdomen. De återstående 22 inspektörerna tillstyrka förslaget, åberopande tavlans förmåga att tala just till de små barnens känsloliv. Den skulle bliva en ytterst lämplig anknytningspunkt för enkla samtal i nykterhetsfrågan.

Liknande tillstyrkande uttalanden hava gjorts även av ledarna för barnverksamheten inom Blå bandet, nykterhetsorden Verdandi och Templarorden.

Ledaren av centralförbundets verksamhet, ledamoten av riksdagens första kammare A. Ljunggren har i inkommen skrivelse med föranledande av berörda uttalanden anfört följande.

»För egen del tillåter jag mig framhålla vikten utav, att denna förträffliga tavla reproduceras och tillhandahålles såväl inom som utom skolan vid nykterhetsundervisningen.

Den invändningen, som från en del håll gjorts i anledning av ämnets realism, torde icke böra tillmätas någon avgörande betydelse. Barnen få tidigt nog i levande livet stifta bekantskap med alkoholismens ödeläggelser både i hemmen och annorstädes, och man må därför ej inbilla sig, att de i allmänhet skulle vara främmande för sådana bilder, som tavlan framställer. Mig synes det därför även av psykologiska och pedagogiska grunder välbetänkt och nyttigt, att läraren och lärarinnan i anslutning till en tavla sådan som »Avlöningsafton» får tillfälle att med barnen samtala om alkoholens lurande faror. Välsignelsen utav nykterhet blir givetvis framhållen samtidigt, vadan en undervisning med utgångspunkt från nu ifrågasatta tavla bör kunna lämna ett positivt resultat.»

Social-
styrelsen.

I utlåtande den 31 december 1913 har socialstyrelsen anfört följande.

Vad beträffar centralförbundets ansökan dels om ett anslag av 2,150 kronor till utgivande av tre grafiska tabeller rörande alkoholens inverkan på skjutförmågan, dels ock om ett förslagsanslag av högst 1,000 kronor till utgivande av planschen »Avlöningsafton», erinrar styrelsen, att, i anledning av ansökan från centralförbundet om ett anslag av 10,000 kronor till utgivande av grafiska tabeller, Kungl. Maj:t år 1909 föreslog riksdagen anvisa ett anslag å 7,000 kronor för detta ändamål, men att riksdagen anvisade endast hälften av sistnämnda belopp eller 3,500 kronor. Sedermera har väl centralförbundet anhållit om anslag till samma ändamål för år 1911 med 7,000 kronor samt för vardera av åren 1912, 1913 och 1914 med 2,150 kronor, men har Kungl. Maj:t ansett sig icke böra förelägga riksdagen förslag härom.

Enär vid den kommande utredningen angående undervisnings- och upplysningsarbetet i nykterhetsfrågan uppmärksamhet jämväl lärer komma att ägnas åt de pedagogiska hjälpmedlen, borde enligt styrelsens mening

tillsvidare i avvaktan på utredningens resultat anstå med anslag till åskådningsmateriel vid nykterhetsundervisningen. På grund härav har styrelsen liksom i sitt utlåtande den 10 mars 1913, angående motsvarande anslagskrav för år 1914, avstyrkt centralförbundets ansökan om anslag till nu berörda ändamål.

Under nyssberörda utredning torde säkerligen frågan om lämplig åskådningsmateriel för nykterhetsundervisningen bliva föremål för en noggrann undersökning. Vid sådant förhållande och med hänsyn till den begränsade medeltillgången anser jag i likhet med socialstyrelsen, att ej heller under innevarande år förbundets ifrågavarande framställning bör bifallas.

Departements-
chefen.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t behagade föreslå riksdagen

Departements-
chefens
hemställan.

dels att till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 252,746 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att därav redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna erforderliga belopp;

dels ock besluta, att av detta belopp 249,746 kronor skola under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå för nedan angivna ändamål enligt följande fördelning:

såsom understöd för år 1915 åt kuranstalten Sans Souci	kronor	7,000: —
såsom understöd för år 1915 åt Stockholms alkoholisthem Eols-häll	»	8,500: —
såsom understöd för år 1915 åt kuranstalten Solvik å Styrso	»	7,000: —
till fullbordande och inredning av en nybyggnad vid sistnämnda anstalt att utgå under år 1914	»	8,000: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1914 av verksamheten vid vårdhemmet Berga	»	8,650: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid Strängnäs stifts alkoholisthem vid Härnö	»	5,500: —

Transport kronor 44,650: —

	Transport kronor	44,650: —
till bestridande av kostnaderna för uppförande av ett kallbadhus och en båtbygga vid sistnämnda an- stalt	»	1,535: —
såsom bidrag till uppehållande under år 1914 av verksamheten vid jord- brukskolonien Floda	»	12,000: —
till anordnande av värmeledning vid kolonien att utgå under år 1914 såsom understöd för år 1914 åt frälsningsarméns alkoholisthem å Kurön	»	10,000: —
till inköp av inventarier för sist- nämnda anstalt och förbättring av dess bostadsförhållanden	»	8,000: —
till uppehållande under år 1915 av verksamheten vid föreningen Vita bandets alkoholisthem för mindre bemedlade kvinnor	»	4,745: —
till reparationer, inventarier m. m. för sistnämnda anstalt	»	10,666: —
till anordnande av ett alkoholisthem vid Rönneholm att utgå under år 1914	»	10,000: —
såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid anstalten under tiden 1 juli 1914--31 december 1915	»	10,950: —
till byggnadsarbeten och inköp av inventarier för ett alkoholisthem vid Gälegården att utgå under år 1914	»	10,000: —
till anordnande av Flodahemmet i Skåne att utgå under år 1914 ...	»	2,500: —
såsom bidrag till verksamheten vid anstalten under år 1914	»	3,000: —
såsom bidrag till verksamheten vid arbetshemmet Björknäs under år 1914	»	3,000: —
	Transport kronor	133,496: —

	Transport kronor	133,496: --
till främjande av svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade svenska nykterhetssällskapet verksamhet under år 1915	»	8,000: —
till understöd för fortsatt utgivande under år 1915 av tidskriften Mimer	»	2,000: —
till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet under år 1915	»	3,000: —
till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet under år 1915	»	8,000: —
till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet under år 1915	»	4,000: —
till främjande av Sveriges nationaltempels av Templarorden studieverksamhet under år 1915	»	3,000: —
till främjande av nykterhetsorden Verdandis studieverksamhet under år 1915	»	2,000: —
till främjande av Sveriges storloges av I. O. G. T. studieverksamhet under år 1915	»	8,000: —
till främjande av Nationalgodtemplarordens studieverksamhet under år 1915	»	2,000: —
till främjande av nykterhetsföreningen Vita bandets studieverksamhet under år 1915	»	2,000: —
till främjande av Sveriges blåbandsförenings studieverksamhet under år 1915	»	4,000: —
till främjande av järnvägsmännens		
	Transport kronor	179,496: —

Transport	kronor	179,496: —
helnikterhetsförbundsverksamhet under år 1915	»	2,000: —
till understöd för utgivande under år 1915 av tidskriften <i>Tirfing</i> ..	»	1,500: —
såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet under år 1915	»	750: —
till främjande av centralförbundets för nykterhetsundervisning verk- samhet under år 1915	»	10,000: —
till anordnande under år 1915 av kurser i alkohologi och hälsolära dels för ämneslärare och ämnes- lärarinnor vid folk- och småskole- seminarierna, vid folkhögskolorna och de högre folkskolorna samt vid de under överstyrelsens för rikets allmänna läroverk inseende ställda läroanstalterna ävensom för gymnastiklärarna vid folkskole- seminarierna och de allmänna läroverken, dels ock för folkskol- lärare	»	56,000: —
<hr/>		Summa kronor 249,746: —

samt att återstående 3,000 kronor skola ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet skulle till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Niklas A. Lindhult.